

Det lærde Skolevæsen.

Ligesom Aarbogen i forrige Aargang gjorde Begyndelsen til at supplere de aarlige Beretninger om Københavns Universitet ved Tilføjeelse af Efterretninger om den bestaaende Lærestanstalt i Sorø, saaledes gjøres her en lignende Begyndelse til at fuld- stændiggjøre den hele Cyklus af Efterretninger om de højere Undervisningsanstalter i Fædrelandet, ved ligeledes at tilføje nogle Efterretninger om det lærde Skolevæsen, hvortil der netop nu synes at være saameget mere Anledning, som Aaret 1844 har for Skolevæsenet — ligesom 1843 for Sorø Akademi — medført Begyndelsen til længe paatænkte og imodsette Reforme. Da imidlertid den indskrænkede Plads ikke tillader nogen udførligere Fremstilling, hvilken og saameget bedre synes at kunne und- væres, som de nu aarligen fra samtlige Skoler udkommende Programmer stedse ville meddele det vigtigste af hvad der ved enhver Skole i Aarets Løb er indtruffet, skulde de nærværende Meddelelser alene indskrænke sig til korte Oversigter dels over den ovennævnte med tre af de lærde Skoler paabegyndte Reform og nogle i For- bindelse dermed staaende saavel som enkelte andre Foranstaltninger, dels over Skole- væsenets Tilstand i økonomisk Henseende, saavel i 1844 som i nogle af de nærmest foregaaende Aar.

En Reform af det lærde Skolevæsen havde gennem en længere Række af Aar været anset som nødvendig og nærførestaaende, og uden tvivl havde ogsaa de fleste Sagkyndige været enige om Hovedpunkterne af de Forandringer som maatte være at indføre. Om Tiden derimod og Maaden hvorpaa Reformen vilde blive iværksat var man mere uvis, da Mange uden tvivl satte den i Forbindelse med den saa meget omtalte Omorganisation af Overbestyrelsen for det hele Undervisningsvæsen, der synes at trække sig i Langdrag, og de fleste vel havde baade antaget og ønsket, at Reformen vilde blive indført paa engang i samtlige Skoler, og sat i Forbindelse med de Re- former som ogsaa ved Universitetet syntes ikke mindre nødvendige, end ved Skolerne. Omstændighederne have imidlertid medført, at Reformen kom baade hurtigere og ander- ledes end Nogen havde ventet, idet en tilfældig Begivenhed skulde give den Impuls som bevirkede, at Reformen blev bestemt at skulle iværksættes strax, men for det Første alene i tre af Skolerne, nemlig Metropolitan skolen, Denise Kathedralskole og Kolding lærde Skole.

Angaaende denne vigtige Foranstaltning skal nu meddeles den kongelige Resolution af 9de Februar, med den Fremstilling af Motiverne til samme som i sin Tid er bleven officielt bekendtgjort (ny Koll. Bd. 1844 Nr. 8), og derefter tilføjes det Væsentligste af de øvrige Foranstaltninger som i Aarets Løb ere trufne eller begyndte til Reformens videre Fremme.

Allerede for længere Tid tilbage har det været udtalt som alle Sagkyndiges i det Væsentlige overensstemmende Mening, at saavel vore lærde Skoler, som Københavns Universitet, i mange Henseender trænge til betydelige og væsentlige Reforme, for at kunne opfylde de Fordringer som efter den senere Tids Udvikling med Rette kunne gjøres til disse vigtige Anstalter, og for at de kunne staa ved Siden af lignende Institutter i de fremmede Stater som mest have tilegnet sig de nyere Fremstrid.

Direktionen havde derfor allerede i Mæret 1836, foranlediget ved et Forslag fra et af Dens Medlemmer angaaende Reformer i Universitets- og Skoleundervisningen, indhentet Betænkninger fra Konsistorium og de mest ansete Skolemænd, og derved tilvejebragt et vigtigt Forarbejde; men desuagtet havde Direktionen dog ikke hidtil seet sig istand til at gjøre nærmere Skridt til Udførelsen af de saaledes paatænkte Reformer, blandt andet, fordi de fornødne Pengemidler ikke vare tilstede.

En af de vigtigste og mest indgribende af disse Reformer vedkom paa engang Universitetet og Skolerne, nemlig Maaden hvorpaa begge skulde gribe ind i hinanden, idet den gik ud paa en væsentlig Forandring i de hidtil bestaaende tvende akademiske Prover, Examen artium og philosophicum, derved at den førstnævnte skulde forlægges fra Universitetet til Skolerne, hvilket dog igjen forudsatte, at disse først maatte gives en betydelig Udvidelse ved Tilføjeelse af en højere Klasse, i hvilken Disciplene nu skulde bringes saa vidt, at de kunde anses fuldkommen modne for den højere Undervisning ved Universitetet, og i Folge deraf den yderligere Vejledning i Skolekundskaaber, som efter den nu bestaaende Indretning meddeles de unge Studerende i det første akademiske Halvaar, for dem bortfaldte. Til at gennemgaae en saadan udvidet Skole vilde udfordres et Kursus af 9 istedetfor, som nu sædvanligt, af 7 à 8 Aar; Normalalderen for Dimissionen vilde blive 19, medens den nu er 18. Ved Skolerne skulde afholdes en Afgangsprøve af dens Lærere selv, dog under behørig Kontrol fra det Offentliges Side, hvilken Prøve da vilde træde istedetfor Examen artium og Anden Examins første Prøve, der saaledes bortfaldt.

Hvisse Forandringer derefter, som Folge heraf, eller tillige af andre Grunde, vilde blive at foretage med den philosophiske Examens anden Prøve eller den egentlige philosophiske Prøve, eller med Hensyn til de philosophiske Studier ialmindelighed og deres Forhold til Embedsexamina, vilde, som det ovennævnte Spørgsmaal i mindre Grad vedkommende, blive Gjenstand for særskilte Overvejelser og Forslag.

Da det, i Anledning af at den lærde Skole i Kolding i den senere Tid havde befundet sig i kændelig Tilbagegang, saa at under alle Omstændigheder en Reorganisation af Skolen maatte anses som uundgaaelig og uopsættelig fornøden, var kommet under Spørgsmaal, om det ikke maatte være rigtigst at benytte denne Lejlighed til, istedetfor en simpel Reorganisation af Skolen, efter de Regler som gjelde for de øvrige Skoler, at give den den ovenomhandlede mere gennemgribende Reform, nemlig som en efter en fuldstændigere Plan indrettet Læreanstalt og med en ved Skolen selv organiseret Afgangsexamen, yttrede Direktionen i en i denne Anledning nedlagt allerunderdanigst Betænkning, at, hvor varsom man end burde være med at foretage gennemgribende Reformer i det højere Undervisningsvæsen, var det paa den anden Side i Henseende til den her paatænkte Reform en vigtig Betragtning, at de vægtigste Stemmer blandt de Sagkyndige, som i ovenangførte Anledning havde afgivet Betænkning, saa afvigende deres Meningsyttringer end i flere Henseender havde været, dog vare enige i at anbefale en forandret Organisation af de lærde Skoler paa den i det Foregaaende omtalte Maade, saaledes at de ved en dertil svarende Udvidelse af Skoleundervisningen sattes istand til at hibringe deres Disciple en højere Grad af Udvikling og en saadan Modenhed i Forkundskaaber og forberedende Dannelse, at yderligere Vejledning i denne Henseende ved Universitetet derefter for dem kunde bortfaldte. Direktionen skønnede ikke rettere, end at der ved denne ny Organisation af Skolerne vilde vindes flere betydelige Fordele. Det maatte i sig selv synes rigtigst, at de forberedende Studier, som nu ere Gjenstande for de akademiske Forelæsninger i det første Semester, forbeholdtes Skoleundervisningen. De Studier hvormed den akademiske Undervisning nu begynder kunde ikke have saa meget Tillockende for de Studerende, at den aandelige Sands derved hos dem ret alvorligen kunde vækkes, da de Kundskaabsfaa der foretages i det første akademiske Semester, nemlig de lærde Sprog, Historie og Mathematik (Naturhistorien kun undtagelsesvis), ogsaa ere Gjenstande for Undervisningen i Skolen, og, idet de ere et Slags Fortsættelse af denne, idetmindste ikke kunde have Nyhedens Interesse for den studerende Ungdom. Naar derimod Universitetet modtog sine Alumnier med Discipliner der bedre egnede sig til at tjene til Forberedelse og Indledning til Embedsstudierne, vilde det akademiske Liv ogsaa derved faae en vigtigere Betydning, og man vilde idetviis kunne gjøre Regning paa en mere levende Interesse for de akademiske Foredrag. At de Studerende, efter at have gennemgaaet et saadant udvidet Skolekursus som det paatænkte, vilde komme til Universitetet med et større Omfang af forberedende Kundskaaber, og i Besiddelse af en større Modenhed i

Dannelse, end nu er Tilfældet, og at de selvfølgelig med langt større Nytte kunde besøge akademiske Forelæsninger, er indlysende. Hertil vilde den ny Organisation af Skolestudierne ogsaa forsaavidt unægtelig bidrage, som det nu i flere Henseender paa dem stadefølgelig tilbagevirkende Hensyn til Examen artium da vilde bortfalde, og det saaledes var at haabe, at Skolerne mere vilde stræbe efter at udvikle Disciplinens aandelige Gøner og fremme deres Modenhed til at modtage og tilegne sig den akademiske Undervisning, end efter at biibringe dem blot Gramensfærdighed, hvortil kom, at ogsaa denne Gramen selv kunde antages derved at maatte blive paalideligere. Endelig vilde det ogsaa være en Fordel, at Universitetslærerne i Tiden vilde efterhaanden blive befriede for de blot elementære Forelæsninger, hvortil de hidtil have maattet anvende en betydelig Del af deres Tid og Kræfter. Direktionen bemærkede fremdeles, at en Forandring i Skoleundervisningen som den foreslaaede ogsaa vilde være overensstemmende med den Undervisningsplan som følges i de fremmede Stater hvis Undervisningsvæsen antages at staae paa det højeste Trin. Det blev endvidere bemærket, at ogsaa ved den i Begyndelsen af indeværende Aarhundrede iværksatte Skolereform blev Tanken ingentunde staaende ved den Forandring og Forbedring som da mest behøvedes og som Omstændighederne da tillode at bringe i Udførelse; men at Hensigten derhos var, at hvad der nu saaledes iværksattes, skulde efterhaanden udvikle sig til noget Fuldstændigere og Fuldkomnere, og den ved de nu trufne Foranstaltninger forberedede, og som en Frugt af disse selv i Tiden fremkaldte, Trang dertil da ogsaa i selve den paa Fremstrid beregnede og for Udvidelse modtagelige Grundplan finde de fornødne Betingelser, Kilder og Midler til sin Tilfredsstillelse. Ligesaa var allerede dengang Tanken henvendt paa Forandringer ved den filosofiske Gramen i Forbindelse med Skoleundervisningens Reform. Ligesom altsaa den Trang der nu saa stærkt føles til en udvidet og i andre Henseender forbedret Skoleundervisning, selv tildels kan betragtes som en heldig, allerede i sin Tid tilsigtet Frugt af den tidligere Reform, saaledes kan ogsaa den nu paatænkte Udvidelse og Forbedring af Undervisningen i de lærde Skoler nærmest betragtes alene som en til Nutidens Krav og Fornødenheder svarende Fortsættelse af den samme Grundplan. Idet Direktionen saaledes troede ikke at burde tage i Betænkning, paa det Bestemteste allerunderdanigst at udtale sig for Gavnligheden af den omhandlede Udvidelse og fuldkomnere Organisation af Skoleundervisningen, maatte Den dog paa den anden Side erkjende det for at være betænkeligt, paa engang at iværksætte en saa gennemgribende Reform ved samtlige Skoler. Derimod syntes efter Omstændighederne Intet at kunne være mere passende, end at foretage denne Reform, dersom dens Sværksættelse maatte blive allernaadigst bifaldet, successive med enkelte Skoler ad Gangen, dels til en Prøve og som et Mønster for Reformens senere Udførelse ved de øvrige Skoler, dels for at imidlertid den fornødne Erfaring kunde indsamles, saavel som Tid vindes til at træffe alle de Foranstaltninger og Bestemmelser hvorom der naturligvis vil blive Spørgsmaal forinden Reformen kan gennemføres ved samtlige Skoler. En lignende Fremgangsmaade blev netop ogsaa fulgt ved den ovennævnte tidligere Reform af vort lærde Undervisningsvæsen som blev foretaget i Begyndelsen af nærværende Aarhundrede.

Med Hensyn til Valget af de Skoler i hvilke den paatænkte Reform først skulde indføres, yttrede Direktionen den Formening, dels at, naar en saadan Foranstaltning foreløbigen og forsøgsvis skulde foretages ved nogle Skoler, kunde dette ikke see med et mere passende Antal end tre, hvorved der vilde være tilstrækkelig Lejlighed til at indhente al den Erfaring som kan ønskes, og en Erfaring som vilde være uafhængig af de mulige tilfældige Omstændigheder som ellers, naar blot en Skole valgetes, kunde gøre Resultatet mindre sikkert, dels at, naar 3 Skoler skulde vælges, vilde der ikke lettelig kunde nævnes 3 Skoler som mere kunde anbefale sig til et saadant Forsøg, end de lærde Skoler i Kjøbenhavn, Odense og Kolding. Naar der nemlig fremfor Alt burde tages Hensyn til saadanne Skoler som mest frembyde Forskjellighed i Forholdene, var det allerede af denne Grund naturligt at lade Valget falde paa Hovedstadens, dernæst paa den efter denne vigtigste og folkerigeste Stads Skole, samt endelig paa en af de jydskke Skoler. Men derhos syntes ogsaa andre Omstændigheder at opfordre til netop at vælge disse Skoler, idet navnlig ved Metropolitanskolen, hvis hidtilværende Rektor just nu var entlediget, skulde ansættes en ny Rektor ved hvis Valg derfor alt fornødent Hensyn kunde tages til de Egenstaber som vilde udfordres hos den Mand der skulde organisere og forestaae det paatænkte ny Institut, ligesom derhos ved denne Skole Lokalet ikke lagde nogen Hindring i vejen. Ved Odense Skole var

nylig ansat en Rektor med de til Reformens Udførelse fornødne Kvalifikationer. Ved Kolding Skole, der som ovenanført nødvendigvis krævede en Reorganisation, vilde dette just være det belejligste Tidspunkt til at udføre den omhandlede Plan, hvorhos det maatte bemærkes, at det efter Kolding Skoles Beliggenhed ikke vilde være tilraadeligt at nedlægge Skolen. At det ved denne Skole, ligesaa vel som i Odense, vilde blive nødvendigt at opføre en ny Skolebygning, kunde ikke ansees som nogen Hindring, esferdi begge Skolers Lokale befandt sig i en saa ringe Forfatning, at en Ombygning alligevel om kortere eller længere Tid vilde blive uundgaaelig nødvendig, og den Forskjel i Omkostningerne herved som kunde være imellem at opføre en ny Skolebygning for en Skole efter den hidtilværende og efter den paatænkte ny Indretning, var altfor ubetydelig til at kunne komme i nogen væsentlig Betragtning. Endelig bidrager Beliggenheden af Kolding Skole ikke Lidet til at gøre den til en af de vigtigste Skoler, idet den, som den eneste offentlige Skole i hele den sydlige vel befolkede Del af Jylland, ej alene ikke kunde undværes, men endog, naar dens indre Forfatning og Udstyr var fuldkommen tilfredsstillende, kunde regne paa en talrig Frekvens fra denne Egn og muligen tillige fra det tilgrændsende Nordlesvig.

Idet Direktionen saaledes troede at burde allerunderdanigst tilraade, at den ovennævnte udvidede Organisation foreløbig til et Forsøg indførtes ved de tre nævnte Skoler, forbeholdt Den sig, saafremt Forandringen vandt allerhøjeste Bifald, senere at indkomme med yderligere allerunderdanigst Forestilling, saavel angaaende den nærmere Plan for Undervisningen i de udvidede Skoler, som angaaende de øvrige Foranstaltninger og Bestemmelser der vilde blive fornødne, navnlig med Hensyn til Indretningen af den Afgangseramen der vil blive at afholde i Skolerne, og angaaende Tiden paa hvilken en saadan Examen maatte være første Gang at afholde, m. v., i hvilken Henseende Direktionen først nærmere maatte forhandle det Fornødne med Konsistorium.

Hvad endelig angaaer de pekuniære Resurser, bemærkede Direktionen alene foreløbig, at Intet syntes at kunne være til Hindrer for, at der til det første Anlæg — navnlig til Opførelse af de fornødne ny Bygninger i Odense og Kolding, hvilke Udgifter dog ialtfald kun for en saare ringe Del kunde tilskrives Skolernes Udvidelse — kunde optages et Laan af Sorø Akademi's Kasse; og saafremt Udvidelsen befandtes at fortjene Bifald og maatte blive udstrakt til alle Skoler, ansaae Direktionen det ikke for umuligt, at der til dette Laans Tilbagebetaling efterhaanden kunde ved flere hensigtsmæssige Foranstaltninger tilvejebringes Hjælpekilder fra Skolevæsenets egne Fonds, i hvilken Henseende Direktionen yttrede, at det, under Forudsætning af en saadan fuldstændigere Organisation af de lærde Skoler, vilde være aldeles uforholdt at vedligeholde et saa stort Antal af Skoler som det nuværende, saa at nogle flere vilde kunne nedlægges; at der vistnok ved en hensigtsmæssig Indstrækning og bedre Fordeling af de nuværende Fripladser og Stipendier kunde indvindes en ikke ubetydelig aarlig Sum, og at endelig maatte en passende Forhøjelse af Skolepengene turde bringes i Forslag, hvilket syntes at ville være saa meget billigere, naar Skolerne indrettedes saaledes, at de som Undervisningsanstalter udrettede langt Mere end hidtil.

Øfterat denne Direktionens allerunderdanigste Betænkning og Forestilling havde været Hans Majestæt i det Gehejme-Statsraad foredraget, behagede det Allerhøjstsaamme under 1de Februar allernaadigst at resolvere saaledes:

Vi bifalde allernaadigst:

at de tre Skoler, Metropolitanaskolen, Odense Kathedralskole og Kolding lærde Skole foreløbig til en Prøve gives en saadan udvidet Indretning, at Disciplene kunne bringes saa vidt, at for dem den yderligere Vejledning i de i Skolerne foredragne Videnskabsfag, som hidtil ved Universitetet har været meddelte de unge Studerende i det første akademiske Halvaar, kan bortfalde, og at der organiseres en Afgangseramen ved disse Skoler, svarende til de Fordringer som efter en saadan udvidet Undervisningsplan vilde blive at gøre til dem der skulle ansees modne til at dimitteres til Universitetet, hvilken Examen, der træder istedetfor Examen artium og anden Examens første Prøve, bliver at afholde ved selve Skolerne og af disses egne Lærere under fornøden Kontrol.

Vi bemyndige allernaadigst Vor Direktion for Universitetet og de lærde Skoler til foreløbig efterhaanden at træffe alle med Hensyn til Undervisningen

fornødne Foranstaltninger, hvorved den her bestemte forandrede Organisation af disse Skoler kan forberedes.

Derhos ville Vi allernaadigst have Vor Direktør paalagt at udarbejde og allerunderdanigst at forelægge Os en detaljeret Plan for Undervisningen i de saaledes udvidede Lærestalter, saavel som allerunderdanigst Forslag til den ovennævnte Afgangsexamens Indretning og hvad dermed staaer i Forbindelse.

Gudelig skal bemeldte Vor Direktør være bemyndiget til at indkomme med nærmere allerunderdanigst Forestilling om, saavidt Saadant for den almindelige Skolefond maatte blive fornødent, at optage et Laan af Sorø Akademi's Midler til Besfriddelsen af de med de her allerunderdanigst foreslaaede Foranstaltninger og navnlig med Bygningernes Opførelse forbundne Omkostninger.

I en senere allerunderdanigst Forestilling androg Direktionen paa at maatte allernaadigst bemyndiges til at indlede Forhandlinger med vedkommende Autoriteter om Waaden paa hvilken, i Tilfælde af nogle af de lærde Skolers Nedlæggelse, de økonomiske Forholde mellem disse og vedkommende Kommuner kunde være at ordne m. v.

Det blev heri blandt andet allerunderdanigst bemærket, at en saadan udvidet Organisation som nu er givet de tre Skoler i Kjøbenhavn, Odense og Kolding, kun lader sig indføre som almindelig Foranstaltning, naar den sættes i Forbindelse med en Reduktion af Skolernes Antal. Dette vil nemlig være gavnligt og nødvendigt saavel af Grunde hentede fra Undervisningens Lær i og for sig, som af økonomiske Hensyn.

Hvad først selve Undervisningen angaaer, da ere de kyndigste og bedste Skolemænd forlængst enige om at tillægge færre, men indtil en vis Grændse stærkere frekventerede, Skoler overvejende Fordele fremfor flere, men mindre talrigt besøgte, Skoler. Kun under en nogenlunde anseelig Frekvens, saasom omtrent 100 Disciple, bliver det muligt at oprette etaarige Klasser, der i flere Henseender betinge en velorganiseret og frugtbar Undervisning, idet derved hver Klasse for sig kan besættes med Disciple der alle ere omtrent lige vidt i Kundskab og Modenhed, medens det derimod med sieraarige Klasser er uundgaeligt, at Disciple af forskellig Kundskabsgrad maa samles til fælles Undervisning, der da ikke vel lader sig indrette efter Enhvers Færdighed og derfor bliver mindre frugtbringende for Alle. Det er fremdeles et vigtigt Middel til at opmuntre og anspore Disciple til Flid og Stræben efter Fremgang, at de under den etaarige Klasseinddeling stedse have et ikke for fjernt Maal for Øje i den ved hvert Skoleaars Udlob forestaaende Opflytning i en højere Klasse, medens Hensigten i to eller flere Aar i den samme Klasse ofte forleder dem til at opsette alvorlig Flid og Stræben til henimod Klasseperiodens Slutning. Det er ogsaa naturligt, at indbyrdes Kappelyst kun kan opstaae og næres under Forudsætning af et ikke altfor ringe Antal Disciple i hver Klasse.

Ogsaa med Hensyn til Lærerne frembyde de stærkere frekventerede Skoler ikke ringe Fordele, idet det nemlig kun ved saadanne kan være passende og foranlediget at ansætte et større Antal Lærere, mellem hvilke altsaa Undervisningsdisciplinerne kunne mere passende fordeles, saaledes at hver faaer det Fag hvori han er bedst funderet, medens i de lidet besøgte Skoler med faa Lærere enhver maa overtage flere Fag, naagtet han sjelden har lige Færdighed i dem alle. Det er fremdeles naturligt, at det er langt mere lønnende og opmuntrende for en Lærer, at see sin Undervisning komme et større Antal Disciple tilgode, end naar han skal beskæftige sig med to eller tre, som undertiden kan indtræffe i Skoler med spag Frekvens.

Det ligger endvidere i Sagens Natur, at Skolens Bestyrer, hvis Ansæelse altid noget afhænger af Skolens Frekvens, vil, dersom denne er ringe, blive mindre nøjsefende end det er godt og usseligt, med at veje Disciplinens Gøner til at studere, og sørge for at fjerne de Uoplagte fra en Bane paa hvilken de hverken kunne fremme deres eget Vel eller stifte nogen sand Nytte for Staten.

Alt der fra det Offentliges Side bor og vil vises større Tilbøjelighed til at udstyre de talrigt besøgte Skoler med videnskabelige Apparater og andre indvortes Undervisningsfornødenheder, end de lidet frekventerende, er vistnok i sin Orden, da ved de sidste Misforholdet mellem Omkostningerne og det ved samme bevirkede Resultat altid vil stille sig hindrende i vejen.

Alle disse og flere andre Betragtninger af samme Art have alt længere Tid gjort sig gjeldende med Hensyn til vore lærde Skoler, hvis Antal, endog uden Hensyn til den nu paatænkte udvidede Organisation, er for stort i Forhold til den Frekvens som de kunne vente. Men de faae naturligvis langt større Bægt, under Forudsætning af en saadan udvidet Organisation der er beregnet paa et Skolekursus af 9 Aar, altsaa paa 9 Klasser, hvilke ofte aldeles ikke engang alle vilde lade sig besætte ved saa ringe en Frekvens som flere af vore Skoler i Rækker af Aar have haft, nemlig 20 til 30 Disciple.

Fra det økonomiske Synspunkt betragtet, vil derhos Nødvendigheden af, at Skolernes Antal sættes i et passende Forhold til Frekvensen, vise sig ikke mindre isjæfnaldende.

Allerede nu ere de Resurser som ere anviste de lærde Skoler neppe tilstrækkelige til at vedligeholde dem alle i deres nuværende Forfatning, og dette har hidtil ikkun været muligt ved at nægte ethvert Krav fra Skolernes Side der ikke maatte betragtes som uundværlig absolut Betingelse for at Undervisningen kan fortsættes efter de mest indskrænkede Fordringer, især i de lidet frekventerede Skoler, hvor alt et Misforhold mellem deres Virksomhed og de derpaa anvendte Bekostninger længe har bestaaet. Men at give alle vore nuværende lærde Skoler samme udvidede Organisation som de tre nylig reformerede, vilde være ligesaa umuligt at iværksætte med de dertil disponible Midler, som det i sig selv vilde være uhensigtsmæssigt, ja endog, efter hvad i det Foregaaende er udviklet, skadeligt for Undervisningen i det Hele, om Man end var istand til at opoffre de dertil fornødne pekuniære Midler. Under disse Omstændigheder, hvor Spørgsmaalet alene er om, enten at udvide den alt begyndte Reform til saamange lærde Skoler som kunne erholde den for en velorganiseret Undervisning passende og nødvendige Frekvens og at nedlægge de øvrige, eller at konservere det hele nuværende Antal af Skoler, for deri at lade den ufuldstændige og ikke mere til Tidens Fordringer svarende Undervisning bestaae, kunde efter Direktionens Formening Valget ikke være tvivlsomt.

Til nærmere Oplysning om Forholdet mellem Skolernes Antal og Frekvensen bemærkedes, at ligesom der, med Hensyn til fremtidig Vedligeholdelse, her ikke kan blive Spørgsmaal om Kjøbenhavn, hvis eneste for Statens Regning vedligeholdte offentlige Skole end ikke er tilstrækkelig til at optage Byens til Studeringer bestemte Ungdom, og ligesaa lidt om Bornholm, der, for sin isolerede Beliggenheds Skyld, ikke vel kan savne sin hidtil hafte Skole, uanset at den Frekvens der kan blive denne til Del, nemlig fra Den selv, er for ringe til at give Skolen den her omhandlede udvidede Organisation, saaledes vil det ogsaa være en Selvsølge at de to Kathedralskoler, i Nykjøbing for Lolland-Falsters Stift og i Odense for Fyens Stift, hvoraf den sidste desuden alt er reformeret efter den ny Plan, maa vedblive. Der bliver saaledes kun Sjælland og Jylland om hvilke der i denne Henseende kan være Spørgsmaal.

Godt nu Sjælland angaaer, da har den 6 offentlige Skoler udenfor Kjøbenhavn, nemlig i Frederiksborg, Roeskilde, Slagelse, Bordingborg, Sorø og Herlufsholm. Frekvensen i disse 6 Skoler, samt tillige i Helsingørs Skole indtil Aaret 1838 tilsammen, har i de sidste 22 Aar været i Gjemmensnit 344 Disciple, hvorved derhos bemærkes, at Nedlæggelsen af Helsingørs Skole har saa langt fra bevirket nogen Formindstelse i Frekvensen i det Hele, at denne tvertimod siden 1838 har i de tilbageblevne 6 Skoler været en Del stærkere end tidligere i alle 7 tilsammentagne.

Den hele Frekvens af 344 Disciple, fordelt paa 4 Skoler, vil give for hver 86 Disciple, som endnu endog er under det Antal der helst maatte ønskes. Det er saaledes klart, at tvende Skoler her kunne nedlægges, ikke blot uden mindste Skade for den lærde Undervisning, men meget mere utvivlsomt til sandt Gavn for samme, endog affeet fra økonomiske Hensyn. I Henseende til Valget af de tvende Skoler som maatte være at nedlægge, kan der ikke være Spørgsmaal om Sorø og Herlufsholm, der som Opdragelsesanstalter have deres særegne Organisation og Viemed, og derhos ogsaa have deres fundatsmæssige, ikke i Forbindelse med det almindelige lærde Skolevæsen staaende, Resurser. Af de øvrige fire maa Valget væsentligst knyttes til Beliggenheden, saaledes nemlig, at de tilbageblivende kunne, i Forbindelse med Sorø og Herlufsholm, faae en indbyrdes passende Beliggenhed for hele Den; og det viser sig da strax, at Slagelse og Bordingborg bedst kunne undværes, idet da Sjælland vil beholde de fire Skoler i Frederiksborg, Roeskilde, Sorø og Herlufsholm, saa heldigt beliggende som det vel kan ønskes, hvorved det og fortjener at bemærkes, at den Omstændighed at netop Slagelse og Bordingborg Skoler stedse have, selv med meget

dygtige Rektorer, haft den mindste Frekvens af alle 6 Skoler, ogsaa taler for, at deres uheldige Belliggenhed, i saa kort en Afstand fra de 3 andre Skoler i Sorø, Herlufsholm og Nykjøbing paa Fælster, er en absolut Hindring for deres Opkomst og gjør dem overflødige.

Hvad Jylland angaaer, da have dens nuværende 7 lærde Skoler, i Viborg, Aalborg, Aarhus, Ribe, Randers, Horsens og Kolding, i det ovennævnte Tidsrum af de sidste 22 Aar haft alle tilsammen et Middeltal af 346 Disciple. For det hele Antal af 346 Disciple fra Jylland vilde altsaa, under den efter Direktionens Formening rigtige Forudsætning, at for enhver fuldstændig Skole et Discipulantal af henved 100 vilde være det som helst maatte ønskes, ikke engang udfordres 4 Skoler, der som Frekvensen kunde fordeles lige paa alle, idet i saa Fald hver ifkun kunde faae omtrent 86 Disciple. Da Man imidlertid vel, saalænge ikke overvejende Hensyn med Nødvendighed fordrer det, maa bibeholde de fire Kathedralskoler, og da Kolding Skole ifølge Belliggenheden ikke har kunnet opgives, og derfor alt har erholdt sin Bestemmelse, saa blive kun tilbage Randers og Horsens Skoler, som de der maa betragtes som overflødige. Ved at ophæve disse to Skoler, lader man for Jylland blive tilbage 5 Skoler saa heldigt beliggende, at deres Plads, om de end skulde anlægges fra Nyt af, ikke vel kunde vælges bedre. Kaster man et Blik tilbage paa Frekvensen i tidligere Tider, da vil en Betragtning af denne stadfæste den Paastand, at fem Skoler i en saa ringe Afstand som Viborg, Aalborg, Randers, Aarhus og Horsens absolut maa indbyrdes lægges hverandre Hindringer i vejen for en saadan Frekvens som efter det foran Udviklede betinger en hensigtsmæssig Indretning og en heldig Fremgang af Undervisningen, idet nemlig ingensinde alle disse fem Skoler paa engang have kunnet hæves til nogen betydelig Flor; hvorimod verebvis snart den ene snart den anden, der for et kortere eller længere Tidsrum har ved heldige Omstændigheder trukket Frekvensen til sig, derved ogsaa har trykket Raabokolerne; medens saaledes Aarhus Skole i Aarene 1834 til 1843 bestandigt har seet sin Frekvens forøget fra 46 Disciple i det første til 84 i det sidste Aar, er Antallet i Horsens Skole i det samme Tidsrum dalet fra 67 til 25 Disciple.

Af alt det saaledes Anførte fremgaer, at medens det nuværende for store Antal af Skoler i Sjælland og Jylland har fremkaldt den beklagelige Ulempe, at samtlige disse Skoler aldrig samtidigen have kunnet opnaae den Frekvens der er Betingelsen for en hensigtsvarende Undervisning, og at derfor heller ikke nogensinde alle, selv med det bedste Lærerpersonale, have aldeles tilfredsstillende kunnet fyldestgjøre deres Djemed, hvorimod en meget mærkelig Forskiel mellem Undervisningens Værd i de forskjellige Skoler har fundet Sted, der ikke har kunnet undlade at have en betydelig Indflydelse paa den til Skolen betroede Ungdoms Vilkaar og Fremtids Skæbne, saa vil det derimod, ved at nedlægge de nævnte fire Skoler i Slagelse, Vordingborg, Randers og Horsens, gjøres muligt, at de øvrige derefter tilbageblivende 4 Skoler i Sjælland og 5 i Jylland med en passende Frekvens kan gives en Organisation hvorved de langt bedre og mere fyldestgjørende kunde opfylde ethvert tidsvarende Krav til Undervisningen, end forhen alle 13 tilsammen, og disse tilbageblivende Skoler have derhos en saadan Belliggenhed, at ogsaa i denne Hensende alle billige Fordringer fra Forældres og Forsørgeres Side kunne tilfredsstilles, saa at der alene i de Byer hvis Skoler nedlægges kan for de Forældre som have Sønner bestemte for Studeringerne blive Spørgsmaal om Tabet af den Bekvemmelighed, at kunne lade deres Sønner fra Hjemmet af besøge Skolen i samme By, en Fordel der dog af alle fornuftige og indsigtsfulde Forældre vil agtes ringe imod den for Bornenes Vel afgjørende langt større Fordel, i en anden Skole at vide dem sikrede en mere frugtbar Undervisning. For Rigtigheden af denne Betragtning taler ogsaa den Kendsgjerning, at saa mange og saa vægtige Stemmer alt længe have ladet sig høre for en saadan Foranstaltning, og, saavidt man har erfaret, paany hævet sig i Anledning af den nu paabegyndte Reform af nogle Skoler. Det eneste Synspunkt fra hvilket en Nedlæggelse af nogle Skoler kan betragtes som medførende Tab eller Dpoffrelse af Fordel, er det, at den pekuniære Fordel som en lærd Skole i en By, ved at tildrage den en Samling af Lærere og Disciple, har forskaffet Byens Indbyggere ialmindelighed, ved Skolens Nedlæggelse vil gaae tabt; hvilket Tab vistnok ogsaa nu enhver vedkommende By vilde søge at gjøre gjeldende som en Hovedgrund for at beholde sin Skole, ligesom allerede den blotte Befrugtning af et saadant Tab har foranlediget en allerunderværdigt Petition fra Horsens By; men et alene herpaa grundet Krav fra Byens eller Kommunens

Eide, om at Skolen skulde konserveres, vilde lige saa lidt nu, som det forhen i lignende Tilfælde er skeet, kunne erkjendes som tilstrækkelig Grund til at undlade at deducere, hvor ubilligt, ja uretfærdigt, det vilde være, i et saadant Djemed at undlade en Foranstaltning som maatte befundes at udgjøre en væsentlig Betingelse for, at give den hele lærde Undervisning i den største Del af Fædrelandet den Organisation der af de indsigtfuldste Mænd anses som nødvendig, for at ordne dette for hele Nationen saa højt vigtige Anliggende paa en til Tidens Fordringer svarende Maade.

Det behagede Hans Majestæt i Anledning af denne allerunderdanigste Førestilling ved Reskript af 18de April at tilkjendegive Følgende:

Da Vi have befalet Forbedringer indførte ved det lærde Skolevæsen, er det Vor allerhøjestes Villie, at alle Omstændigheder som kunne bidrage til at stifte de paatænkte ny Foranstaltninger en til Vor landsfaderlige Hensigt svarende varig Fremgang, tages nøje under Dvervejelse. Saaledes finde Vi det ogsaa i sin Orden, at det nærmere undersøges, om ikke enkelte af de nu bestaaende Skoler kunne nedlægges, for at der saaledes kan vindes Midler til, uden Tilskud fra Vor Kasse at virke med mere Kraft for det lærde Skolevæsen; men forinden i denne Retning til Os nedlægges allerunderdanigst Førestilling, har Direktionen først nøje at undersøge, om ogsaa en saadan Nedlæggelse kan iværksættes uden at give de vedkommende Byer grundet Anledning til Klage over skeet Forurettelse, og derefter ej alene indlede Korrespondance med vedkommende Autoriteter med Hensyn til Ordningen af de økonomiske Forholde mellem Kommunerne og det lærde Skolevæsen, men tillige at give hine Byers Magistrater og Borgerrepræsentanter Lejlighed til at yttre sig over, hvorledes de eventualiter kunde ønske, at navnlig de til de lærde Skoler i vedkommende Byer udtryffeligt legerede Midler paa anden Maade blive anvendte i disse til Skolevæsenets bedre og fuldkommere Indretning.

De foreløbige Forhandlinger om denne vigtige Sag bleve strax indledede, men den er endnu ikke bleven bragt til noget endeligt Resultat.

Samtidigt med den kongelige Resolution af 9de Februar, nemlig under 14de f. M., gif Nektoratet ved Rolding Skole over fra den hidtilværende Nektor J. Grønland, der efter Ansøgning entledigedes i Maade og med Pension, til Nektoren for Viborg Kathedralskole Mag. C. S. Jengerslev. Dverlærerpøsten sammesteds, som havde været ledig siden det foregaaende Efteraar, da den daværende Dverlærer Mag. J. Bjerregaard var bleven entlediget med Barpenge, blev under 7de Juni besat med Adjunkt ved Frederiksborg Skole C. S. L. Trojel. Senere i Aarets Løb blev Skolens Lærerpersonale forøget, idet Kand. Theol. C. S. Christens og Kand. Philos. J. P. Buch konstitueredes som Lærere, medens dog Kand. Theol. H. A. L. Hansen, der i Adjunkt Bangs vedvarende Svagelighed var konstitueret, ved Skoleaarets Udlob fratraadte denne Pøst. (I 1845 er Adjunkt Bang bleven entlediget med Pension, hvorimod atter to ny Adjunkter ere konstituerede.) Ved MetropolitanSkolen var Nektor Statsraad N. L. Nissen under 3die Februar bleven efter Ansøgning i Maade og med Pension entlediget fra Nektoratet, fra 1ste April at regne, og fra samme Tid af blev Nektor for Randers Skole B. Borgen under 1ste Marts udnævnt til Skolens Nektor. Ogsaa ved denne Skole er Lærerpersonalet i Aarets Løb bleven forøget, derved at Adjunkt ved Randers Skole J. A. C. Holbech og hidtilværende Timelærer Kand. Theol. J. B. Sorterup resp. under 18de Oktober og 29de November allernaadigst udnævntes til Adjunkter. En anden Lærerforandring ved Skolen fandt derhos Sted, idet Dverlærer ved Rørdingborg Skole S. C. C. Birch under 17de Maj blev forflyttet hertil i den til Nektor for Viborg Kathedralskole udnævnte Dverlærer Djsens Sted. Endelig var ved Odense Kathedralskole, hvor Nektoratet allerede i 1843 var gaaet over fra Professor Sartorph, der efter Ansøgning blev i Maade og med Pension entlediget, til Lektor ved Sorø Akademi Professor R. J. S. Henriksen, en lignende Føregelse af Lærerpersonalet i samme Aar foregaaet, idet 3 Lærere, Kand. Theol. G. S. P. Strøm, Kand. Philos. S. V. Niebe og Kand. Theol. P. S. Kragh, vare blevene konstituerede istedetfor 2 afgaaede Lærere (Dverlærer Dr. Kalkat og Adjunkt Gsildsen).

De anførte 3 Lærere bleve i 1844, de to Førstnævnte under 26de Januar, den Sidstnævnte under 18de Oktober, allernaadigst beskaffede til Adjunker. Under 11te December blev derhos Adjunkt sammesteds J. P. C. SICK udnævnt til Overlærer. Derefter har saaledes denne Skole nu ligesaavel som Metropolitanskolen 2 Overlærere. Sidstnævnte har ialt 9 faste Lærere, nemlig Rektor, 2 Overlærere og 6 Adjunker, Odense Skole 8, nemlig foruden Rektor og 2 Overlærere 5 Adjunker, og Kolding Skole 7 Lærere, Rektor, 1 Overlærer og 5 Adjunker, men i 1845 2 Adjunker flere, altsaa ialt 9.

I Henseende til Iværksættelsen af den ny Undervisningsplan for de tre udvidede Skoler, i hvilken Anledning sammes Rektorer ved personlig Sammenkomst fattedes istand til mundtlig at konferere indbyrdes, tilfjendegav Direktionen Rektorerne ved Skrivelse af 20de Juli, at Den maatte ansee det for uundgaelig nødvendigt, at Konfistorium blev hørt forinden endelig Bestemmelse toges, dels om de Læreggenstande der skulde optages i Skolerne, forsaavidt herom kunde være Tvivl, og om det Omfang hvori og tildels Maaden hvorpaa de skulde læres, dels om Afgangsexamens Indretning og den Kontrol som dermed skulde etableres, og at Den derfor havde tilskrevet Konfistorium angaaende disse Punkter, og forbeholdt sig, efter at have modtaget sammes Svar, nærmere at meddele det Fornødne. Derimod bestemte Direktionen — efter dertil mundtlig meddelt allernaadigst Bemyndigelse — foreløbigen følgende Punkter: 1) i Henseende til Disciplenes Optagelse, at den nugældende Bestemmelse om Alderen vedbliver; at der, foruden det ved Fdn. af 7de Nov. 1809 § 63 Forestrevene, bør fordes nogen Dvælse i at skrive Dansk uden alffor mange ortografiske Fejl, og at Aspiranterne oerhovedet ere saaledes bekfendte med dette Sprog, at de kunne nytte Undervisningen; 2) at Skolernes Undervisningskursus beregnes paa 8 Aar, fordelte paa 7 Klasser, hvoraf den næstøverste er toaarig, de andre 7taarige; 3) at Undervisningens Form bliver den samme i den øverste som i de andre Klasser, saa at Fagene doceres, ikke som Forelæsninger, men som Pensa, og Undervisningen her, skjønt mere videnskabelig, slutter sig aldeles til den foregaaende; 4) at der, foruden Hovedexamen, der bliver at afholde i Slutningen af Juli, kun holdes en Halvaars-examen i Slutningen af Februar Maaned; 5) at Sommerferien gives i hele August Maaned, og at det ny Skoleaar begynder den 1ste September.

— Ved en Skrivelse af 6te August til Metropolitanskolens Rektor bifaldt Direktionen efter hans Indstilling, at Discipelantallet i denne Skole, der hidtil havde været normeret til 100 som Maximum, fra det ny Skoleaars Begyndelse indtil videre maatte fastsættes til et Maximum af 150. Da det paa Grund af denne Forøgelse af Discipelantallet i bemeldte Skole, i Forbindelse med det ny Klassejystem, blev nødvendigt, at der forinden foretoges en Forandring med Lokalet, hvorved der kunde vindes det fornødne Antal af Læseværelser af passende Størrelse, bemyndigede Direktionen Skolens Rektor til, i Forening med Hofbygmester Statsraad Koch, at undersøge og tage under Overvejelse, hvorledes en saadan Omdannelse af Lokalet hensigtsmæssigt kunde iværksættes. Det befandtes at dette, haade mest overensstemmende med Skolens Fordringer og bekvemest med Hensyn til Udførelsen, kunde skee derved, at der af de tre mindre Klasser som vare beliggende mod Skolebygningens nordre Gavl indrettedes to rummelige Læseværelser, og at de to Klasser der laae hver paa sin Side af det største Læseværelse, som tillige er Skolens Solennitetsaal, ved at bringes i Forbindelse med de tilstødende Dele af Korridoren, gaves en saadan Udvidelse hvorved det blev muligt paa hvert Sted at tilvejebringe to ligestore Klasser. Ved denne Forandring vilde Skolen erholde et Antal af 8 Læseværelser, ligesom ogsaa et niende, hvis et saadant i Fremtiden skulde behøves, vilde kunne tilvejebringes derved at Solennitets-salen ved et flytteligt Skillerum afdeltes i to Værelser. Efterat Rektor havde gjort Indstilling om, at den ommeldte Forandring overensstemmende med det derover foretagne Overflag maatte foretages, og ligeledes fuldstændigt nyt Inventarium anskaffes hiedetfor det gamle, der formentligen ikke vilde svare til de ny istandsatte Klasseværelser, hvorved af Rektor var henvist til den Resurse Skolen ejede i dens betydelige Stipendieoverfludsfond, til hvilken det syntes saameget mere passende ved en saadan Lejlighed at hentye, som den i sin Tid var dannet ved at der i en Række af Aar fra selve Skolens Kasse dertil vare henlagte de Summer som af det loobestemte Maximum af Skolestipendier hvergang ikke i Virkeligheden vare forbrugte — blev det paa Direktionens desangaaende nedlagte allerunderdanigste Forestilling under 5te Juli allernaadigst

tilladt, at de foreslaaede paa den af Statsraad Koch udarbejdede Plan betegnede Forandringer og Reparationsarbejder ved Skolens indvendige Lokale maatte foretages for den paa de optagne Dverslag kalkulerede Sum af indtil 2519 rb. 39 sk., saaledes at denne maatte udrædes af Skolens Stipendieoverskuds-Fond. I Henseende til Inventariet bevilgede Direktionen, at der forelobigen til de to øverste Klasser maatte anskaffes nyt Inventarium.

Bygningsarbejdet, som blev udført i Sommerferien, medtog i Virkeligheden en Udgift af 3317 rb. 46 sk.

For Skolerne i Odense og Kolding kunde Tilsejbringelsen af de for den udvidede Undervisning nødvendige større Lokaler ikke stee paa anden Maade end ved Opførelse af ganske ny Skolebygninger; da imidlertid begge disse Skolers hidtilværende Lokaler vare af saa maadelig Bestaaffenhed, at det ogjaa uden den befalede Udvidelse af Undervisningen vilde været uundgaaeligt inden kort Tid at anskaffe ny, kunde den derved foranledigede Befostning ved den udvidede Organisation i det Højeste ansees som noget paaskyndet.

Den hidtilværende Skolebygning i Kolding afgav neppe i egentlig Forstand tilstrækkelig Plads endog for en almindelig Skole efter den hidtilværende Indretning; der kunde ikke paa nogen Maade deri tilsejbringes mere end højst 5 Klasseværelser, som i det Højeste kunde rumme 12 Disciple hver, hvorved det derhos vilde blive umuligt for Rektor at erholde noget Værelse paa Skolen til sit eget Brug, hvilket dog paa ingen Maade kunde undværes, ligesom det blev nødvendigt at anbringe Bibliotheket andetsteds, der saanedes endvidere Gymnastiklokale, Solennitetsaal o. s. v., ligesom der heller ikke havde nogen Rektorbolig. Det maatte derfor ansees uundgaaelig nødvendigt, at Skolen snarest muligt forsynedes med en ny Skolebygning og Rektorbolig. Forhandlingerne bleve derfor kort efter den kongelige Resolution af 9de Febr. gjennem Forrådet indledede om, hvorvidt Skolens nuværende Grund, med den Udvidelse samme for ikke længe siden havde modtaget, — idet nemlig ifølge allerhøjeste Resol. af 9de April 1842 var bleven indkjøbt et til Skolens Grund grændsende Jordstykke af 741 □ Alen for en Sum af 400 rb. — maatte befindes at afgive passende og tilstrækkelig Plads til Opførelse af en ny til Tidens Fordringer og til en udvidet Skole passende Bygning, eller om det muligen maatte være hensigtsmæssigere at vælge en anden Plads, forsaavidt en saadan uden alt for stor Befostning kunde faaes paa et andet passende Sted i Byen.

Ved de derefter af et af Forrådet og et af Skolens Forstanderskabs Medlemmer i Forening med den med Restaurationen af Ribe Domkirke paa den Tid bestjæftigede Arkitekt, Nebelong, anstillede Undersøgelser, forvissede man sig om, at der ikke enten i Kolding By, paa Slotsgrunden, eller i nogen af de Gaden tilstødende Toster fandtes passende Byggeplads for den ny Skole; at navnlig den vigtige Hensyn talede mod at foreslaae Benyttelsen af et Parti af Staldgaardsbygningen ved det gamle Slot, eller at købe et Grundstykke af den forhenværende nu en af Byens Hovedgader tilstødende Slotshave; og Resultatet af denne Undersøgelse blev derfor, at det vilde blive nødvendigt at opføre den ny Bygning paa det samme Sted hvor den gamle Skole var; men da Pladsens Frontside mod Kirken ikke havde enten tilstrækkelig Brede eller Dybde for den større Bygning, blev det anseet som uundgaaelig nødvendigt, dels at købe et tilstødende Grundstykke af den nærmeste Grundejer, dels at erhverve et Stykke af Kirkegaarden, for, ved at rykke Bygningen 12 Alen nærmere Kirken, at faae en højere og fastere Grund at bygge paa, at faae en mere passende Plads til Rektorens Have og opnaae flere andre Fordelse. For det ovennævnte Grundstykke havde Ejeren forlangt en Betaling af 1000 rb. eller næsten 1 rb. pr. □ Alen, ligesom Kirkeinspektionen for det ommeldte Stykke af Kirkegaarden forlangte en Sum af 125 rb., foruden de med Vedrivelser og Flytningen af et der staaende Materialhus forbundne Omkostninger af 150 rb.

Af Forrådet blev derefter indsendt en af ovennævnte Arkitekt Nebelong efter nøje Konference med Skolens Rektor og Forstanderskab udarbejdet Plan til en ny Skolebygning og Rektorbolig, med tilhørende Dverslag, ifølge hvilken Plan Skolen vilde komme til at bestaae af en grundmuret to-Etages Bygning af 50 Alens Længde med tvende Sidesløje; heraf skulde nederste Etage anvendes til 7 Klasseværelser, Solennitets- og

Gymnastiklokale samt Forsamlingsværelse for Skolens Lærere, hvilket tillige kunde tjene til Læseværelse og i fornødent Fald benyttes til Klasseværelse; i den ene Sidefløj var det til Rektorens Lejlighed hørende Vaskerhus og Medgang til Kjelderetagen. I anden Etage skulde Rektorboligen indrettes, tilligemed Bibliothekværelserne. I en særskilt Udhusbygning skulde anbringes de fornødne Brændelesligheder for Skolen og Rektoren. Stald for denne til to Køer og en Hest, samt en Høvestue m. v. Efter det affattede Overflag vilde en saadan Bygning kunne opføres for en Sum af ialt 23568 rb. 93 sk., herunder indbefattede saavel de ovennævnte Kjøbesummer for de to Grundstykker, ialt 1275 rb., som Lejen for et Interimslokale, og det fornødne ny Inventarium m. fl. Poster. I Summen vilde imidlertid komme til Afgang den ved den forrige Rektorboligs Salg i sin Tid indvundne Kapital med opsparede Renter, hvilken nu beløb henimod 2300 rb.

Da denne Plan baade af Skolens Forstanderskab og Sforat var anbefalet, og ogsaa forekom Direktionen aldeles hensigtsmæssig og passende, indgik Denne med allerunderdanigst Forestilling om dens Iværksættelse, og det behagede derefter Hans Majestæt Kongen under 12te August allernaadigst, dels at approbere det allerede afluttede Kjøb om ovennævnte Grundstykke, dels at bifalde, at en ny Skolebygning og Rektorbolig snarest muligt maatte opføres istedetfor den ældre Bygning paa den ommeldte Plads og efter de fremlagte Tegninger og Overflag, samt for den ovennævnte Sum af indtil 23568 rb. 93 sk., der foreløbigen blev at udrede af den almindelige Skolefond, indtil nærmere Bestemmelse kunde blive afgivet angaaende det i den kongelige Resolution af 9de Februar omtalte Laan af Soro Akademi's Midler.

Grunden til Bygningen blev lagt endnu i Efteraaret, og den antages at kunne være færdig til Afbenyttelse ved Begyndelsen af det ny Skoleaar i 1845. Bygningsarbejdet forestaaes af Arkitekt Rebelong.

— Ved Odense Skole havde det længe været følt og paaflaget som et væsentligt Savn, at dens hidtilværende Lokale var ej alene i en saa forfalden Tilstand, men derhos saa indskrænket og i flere Henseender saa uhenigtsmæssigt og slet indrettet, at det var meget langt fra at tilfredsstille de Fordringer som i vore Dider med Rette kunne gøres til et Lokale for en lærd Skole, og isærdeleshed for en af de største, anseeligste og talrigt frekventerede Skoler i Landet, og det havde derfor været anset som en paatrængende nødvendig og nærforestaaende Foranstaltning, at see tilvejebragt et andet og mere passende Lokale for Skolen, enten ved en Hovedreparation og Ombygning af det hidtilværende, eller ved Anskaffelse af et andet, ved Indkjøb eller Opførelse af nyt. Forhandlinger i denne Henseende havde derfor tidligere været indledede, og allerede i en allerunderdanigst Betænkning af 1ste December 1842 havde Direktionen vel tilfulde erkjendt Nødvendigheden af at sørge for, at der saa hurtigt som Omstændighederne tillode forstafedes Odense Skole et saadant forbedret Lokale der kunde anses som i alle Henseender fyldestgjørende; men da Direktionen maatte frygte for, at den da i Forslag bragte Hovedreparation af den gamle Skolebygning, medens den vilde kræve forholdsvis meget betydelige Omkostninger, dog ikke vilde lede til et saadant Resultat, troede Den at det vilde være rigtigst, ikke at foretage noget Videre i Sagen, forinden det var bleven nærmere undersøgt, om ikke det forenftede fuldkomnere Lokale bedre kunde opnaaes, enten ved Paabygning af en Etage paa den gamle Skolebygning, eller ved at omdanne den hidtilværende Rektorbolig til Skole, eller paa anden Maade, hvilken Direktionens Anskuelse derefter under 29de Decbr. f. A. var bleven allernaadigst bifaldet.

De ommeldte yderligere Undersøgelser bleve derefter foretagne navnlig ved personlig Kærværelse af Hofbygmeister Statsraad Koch, og efterat den kongelige Resolution af 9de Febr. 1844 havde givet Sagen en ny Impuls, modtog Direktionen under 20de April næstefter fra Sforatet Underretning om Resultatet af de af Samme i Foræning med Forstanderskabet paa ny ansillede Overvejelser. Ved disse havde man enstemmig været af den Mening, at det tidligere Forslag, at benytte den gamle Skole selv, ikke var tilraadeligt: denne Bygning var saare indskrænket og kunde ikke udvides til nogen af Siderne, Paabygningen af en ny Etage vilde ikke kunne afhjælpe de store Savn som den frembed, og trods store Bekostninger vilde den idvendinge Lejlighed som behøvedes ikke kunne tilvejebringes. I Henseende til Benyttelse af Rektorgaarden var man kommet til samme Resultat. Denne Gaard er en gammel Bindingsværks Bygning, og allerede i den Henseende ikke solid; den lod sig aldeles ikke omdanne efter de pædagogiske Fordringer som nu med Rette maa gøres; der kunde altsaa kun blive Spørgsmaal om at nedrive den og benytte Grunden til en ny Bygnings Opførelse; men selv

hertil var Grunden dels for indskrænket, dels ikke vel stiftet, og man maatte derfor være af den Formening, at Rektorgaarden hellere maatte sælges i dens nærværende Tilstand og Provenyet tages til Hjælp ved en hel ny Skoles og Rektorboligs Opførelse.

Da der ikke nogetsteds i Byen fandtes en Grund som kunde anses tjenlig til en saadan Bygning Opførelse, og det ligeledes ansaaes uopnaaeligt at erholde en Gaard der kunde omdannes til Skole, troede man at burde gaae ind paa et Forslag der syntes at frembyde de fleste Fordele, baade hvad Beliggenhed og Rummelighed angaaer, nemlig at erhverve, dels ved Kjøb, dels ved Magelæg og Afstaaelse uden Vederlag, en Grund beliggende mellem Byens Graabroedrestræde, Graabroedretors og Dronningens Nylgade, hvilken den antoges, naar de derpaa staaende Bygninger bleve nedrevne, at afgive tilstrækkelig Byggeplads, hvilket ogsaa af Statsraad Koch var bekræftet. Denne Grund, der havde et Areal af 3910 \square Alen, indbefattede dels en Konditor Dury tilhørende Gaard med tvende Havestykker, som Eieren var villig til at sælge for 8000 rb., dels en Bygning tilhørende Byens Almueskolevæsen, hvori tvende saakaldte kateketiske Skoler havde Lokale, dels endelig et Stykke af Graabroedretors, som efter Planen skulde afstaaes af Kommunen, hvilket imidlertid forudsatte, for at Torvet eller Gaden kunde erholde den fornødne Udvidelse paa den anden Side, at den der beliggende Graabroedre Hospital tilhørende Degnebolig maatte nedrives. Den omtalte Almueskolevæsen tilhørende Bygning skulde efter Planen magelægges mod Kathedralskolens gamle Bygning, i hvilken, foruden de to Skoler, endvidere skulde indrettes Beboelseslejlighed for Hospitalsdegne, et Arrangement der var til kjendelig Fordel baade for Almueskolevæsenet, som derved for sine Skoler erholdt et langt bedre og solidere Lokale, i en grundmuret Gaard istedetfor i en faldefærdig Bygning, og med Hensyn til Hospitalsdegneens Beboelseslejlighed, der ogsaa vilde blive langt bedre end den gamle meget forfaldne Bolig, ligesom Degnen, der tillige er Lærer ved en af de omtalte Skoler, og Kantor ved St. Knuds Kirke, baade kom Kirken endel nærmere, og fik Bolig i den samme Bygning hvor Skolen var i hvilken han underviste. Samtlige Autoriteter havde været enige i at samtykke i det foreslaaede Magelæg m. v., dog havde baade Skoledirektionen, Hospitalsdirektionen og Kommunen forlangt fuld Erstatning for de Udgifter som vilde være forbundne med de tvende Skolars og Degneboligens Flytning og Indretning i Kathedralskolegaarden, samt med Gadens forandrede Brolægning, men baade Stiftsoverigheden og Hans kongelige Højhed Stiftets Guvernør vare enige i at saadan Erstatning, med Hensyn til de Fordele som fra alle Sider ved den foreslaaede Plan vandtes, ikke med Billighed kunde forlanges. Iøvrigt anbefalede den foreslaaede Byggeplads sig fortrinligen ved sin Beliggenhed midt i Byen, idet den dog grændsede til tre lidet befærdede Gader, hvor saaledes Skolen, medens den kom til at ligge ganske frit, ikke vilde være synderlig besværet ved Røgtummel eller Færdsel. Da den hidtilværende Rektorbolig, efter Eforatets Formening, ved at sælges maatte kunne ventes udbragt til mindst 6000 rb., vilde altsaa efter denne Plan Grunden til den ny Skolebygning kunne have for en Udgift af i det Højeste 2000 rb., og rimeligvis for mindre, da det maatte antages, at Konditor Dury's Gaard, ved at sælges til Nedbrydelse, kunde indbringe en ikke ganske ringe Sum.

Efter samtlige oplyste Omstændigheder, og da alle Autoriteter havde været enige i at anerkende, at det omhandlede Arrangement vilde være det eneste hvorved der kunde forkaffes Kathedralskolen en saadan Byggegrund for den paatænkte ny Skolebygning, at denne kunde erholde den fornødne og passende Størrelse og Beliggenhed, kunde Direktionen ikke andet end ogsaa fra sin Side tiltræde de fremsatte Forslag; og da det ansaaes for meget magtpaaliggende, at Grunden kunde have til fri Disposition allerede i Efteraaret, for at alle fornødne Forberedelser kunde træffes til Bygningens Paabegyndelse tidlig i 1845, bemyndigede Direktionen forelobigen Eforatet til strax at afslutte Handelen med Konditor Dury om dennes Gaard mod ovenanførte Kjøbesum, og saaledes at Gaarden skulde fraflyttes og ryddeliggjøres til Oktober Flyttedag. Ligeledes tilskrev Direktionen det kongelige danske Kancelli angaaende Dets Samtykke til det ovennævnte Magelæg, hvilket Kollegiet vel meddelte, idet Samme dog, med Hensyn til de af de lokale Autoriteter afgivne Erklæringer, ikke vilde samtykke i at Kommunen eller de anførte Stiftelser i denne Anledning paalagdes nogen Byrde.

Den af Statsraad Koch derefter udarbejdede Plan til den ny Skolebygning gik ind paa at opføre paa den erhvervede Byggeplads en ny grundmuret to-Stages Bygning, foruden Kjelder-Stagen, med en Sidesloj, saaledes at Hovedbygningens Fasadeflod kom til vende mod lille Graabroedrestræde, Gavlen med Graabroedretors, og Sideslojen,

bestemt til Gymnastiklokale og Solennitetsaal, indad mod Nabobygningerne. I Stue- og Kjelderetagerne skulde anbringes Rektorboligen samt Bolig til en Adjunkt, Lokale til Instrumenter og physiske Apparater og — i Sideslojen som anført — Gymnastiklokale, samt — i Kjelderen — en Pedelbolig; i øverste Etage det egentlige Skolelokale, indeholdende 9 Klasseværelser paa begge Sider af en mellemliggende Korridor, og i den omtalte Sidesøj en Solennitetsaal. Der vilde, foruden en egen mindre Gaard til Rektorboligen og de fornødne Udhus, tilligeeholdes en rummelig Legeplads for Disciplene, derimod ingen Have til Rektorboligen.

En Bygning af foranførte Bestaaffenhed vilde efter det af Statsraad Koch affattede Dverslag koste en Sum af 56352 rb. 2 sk., foruden Omkostningerne til Grunden, der efter det Ovenanførte kunde beregnes til omtrent 2000 rb., i det Hele saaledes noget over 58000 rb., hvorunder dog Tøtet var beregnet til Bygmesterens Honorar. For saavidt denne Beføstning betydeligt overstiger hvad der er medgaaet til de øvrige i de senere Aar opførte ny Skolebygninger, maa bemærkes, dels at ikke alle disse tillige have indbefattet Rektorbolig — hvilket f. Gr. var Tilfældet med Bygningen i Nøestilde, der kostede ialt over 29000 rb. —, dels at lokale Omstændigheder, navnlig Materialernes og Arbejdslønnens Kostbarhed, betydeligt maatte inkludere paa Dverslagets Størrelse, dels endelig at Omstændighederne med Hensyn til Odense By's større Ansælgelse som Stiftsstad, og selv Skolens Betydelighed som Kathedralskole og som en af de udvidede Skoler, syntes at indeholde nogen Dpfordring til, ved Dpførelsen af en hel ny Skolebygning ikke at blive staaende ved den allerknappeste Fornødenhed.

Direktionen troede saaledes at burde allerunderdanigst tilraade at Planen toges til Følge, dog saaledes at allernaadigst Approbation kun meddeltes under Betingelse af at det tilsigtede Magelæg af den gamle Skolebygning mod de ovennævnte Lokaler kunde iærksættes uden nogen Udgift for det lærde Skolevæsen. Hvad Udredelsen af Omkostningerne angaaer, maatte Direktionen, da Udgifterne til det omhandlede Bygningsforetagende i Forbindelse med det lignende der nylig for Kolding Skole var bleven allernaadigst approberet, samt en ligeledes forestaaende uundgaaelig Udgift til Dpførelse af en ny Rektorbolig ved Rønne Skole, vilde medtage det meste af 100000 rb., altsaa ikke stort mindre end hele Skolefondens nuværende Kapitalformue, hvis Renter afgave en saare vigtig og aldeles uundværlig Indtægtskilde for det lærde Skolevæsen, holde for, at det vilde være aldeles nødvendigt nu hertil at benytte den Udigt som i den kongelige Resolution af 9de Febr. var givet til at erholde et Laan fra Sorø Akademi til Bestrielse af Omkostningerne ved de fornødne Bygningers Dpførelse, angaaende hvilket Laans Forrentning og Afdragning Direktionen antog at allernaadigst Bestemmelse maatte forbeholdes indtil den endelige Fastsættelse af det lærde Skolevæsens og Sorø Akademi's Normalreglementer.

Paa Direktionens i Dverensstemmelse med det Foranførte nedlagte allerunderdanigste Forestilling, behagede det Hans Majestæt Kongen under 2de Januar 1845 allernaadigst, dels at approbere det med Konditor Dury, saaledes som oven forklaret, afsluttede Kjøb om hans Gaard, samt at bemyndige Direktionen til at iærksætte det ommeldte Magelæg, dog under nysnævnte Betingelse, og ligeledes til at foranstalte den Skolen tilhørende Rektorbolig afhændet, dels at bifalde, at der paa den saaledes erhvervede Grund for Kathedralskolen opføres en ny Skolebygning og Rektorbolig, efter de allerunderdanigst fremlagte Tegninger og Dverslag, for en Sum af indtil 56352 rb. 2 sk., dels endelig at tillade, at der til at bestride Omkostningerne ved dette Bygningsforetagende, saavel som ved den under 12de Aug. allernaadigst approberede Dpførelse af en Skolebygning i Kolding, maa efterhaanden som det behøves optages et Laan af Sorø Akademi's Midler, forelobigen af indtil 80000 rb., angaaende hvis Forrentning og Afdragning nærmere vil blive at bestemme ved den definitive Fastsættelse af Normalreglementerne for Sorø Akademi og det lærde Skolevæsen.

Ved en af Sforatet den 27de Februar afholdt Samling med samtlige ovennævnte Autoriteter bleve disse enige om at samtykke i den i den kongelige Resolution forudsatte Betingelse, at Kathedralskolen skulde holdes aldeles fri for enhver Udgift i Anledning af det oftnævnte Magelæg m. v.

Foruden de tre anførte, er endnu at berette om et fjerde Bygningsanliggende, der ikke staaer i Forbindelse med den foretagne Reform af 3 af Skolerne, hvilket efter vidtloftige Forhandlinger i 1844 har fundet sin endelige Afgjorelse.

Efterat det — saaledes som i „akademiske Tidender“ 4de Bd. S. 340 ff. berettet — ved de kongelige Resolutioner af 12te og 19de Juni 1840 var bleven bestemt, at en ny Skolebygning for Roeskilde Skole skulde opfores for den almindelige Skolefonds Regning, paa den dertil indkjøbte Grund, opstod der Spørgsmaal om, hvorledes der, naar den ny Bygning var færdig, skulde forholde sig med den gamle Skolebygning, som nu ikke længere behøvedes til sin hidtil hafte Bestemmelse. Da denne Bygning med sine Latriner og Brændehuse var beliggende paa Domkirkegaarden, til megen Vanfr for denne, og dens borttagelse derfor maatte anses for, i flere Henseender at ville være til stor Fordel for Domkirken, blev det ved de foreløbige Forhandlinger angaaende den ny Skolebygningens Opførelse, dels betragtet som et Moment i Sagen, at ved denne Foranstaltning kunde vindes en saadan Fordel for Domkirken, dels antaget, at der til Hjælp til Beføstningen ved Skolebygningens Opførelse kunde ventes et Bidrag fra Domkirken, hvilken dertil havde rigelig Gøne, som et billigt Pederlag for at dens Kirkegaard kunde befries for bemeldte Bygning, ligesom det naturligvis ogsaa maatte ventes, at der ved Bortsalget af denne til Redbrydelse vilde indvindes en Sum til Hjælp til den ny Bygningens Opførelse. Der syntes saameget mere Grund til at vente, at et Bidrag til Skolebygningens Opførelse fra Domkirkens Side af det anførte Hensyn ikke vilde blive nægtet, da man var underrettet om, at Kirkens nærmeste Beskyrelse selv havde fundet dette billigt, og derfor andraget paa, at der fra Kirkens Side maatte tilbydes Skolen et Bidrag af 1000 rb. til den ny Skolebygningens Opførelse, under Betingelse af, at den gamle Skolebygning med dens Latriner og Brændehuse blev borttaget fra Kirkegaarden. Da det derhos antoges, at enten den gamle Skolebygning, ved at sælges til Redbrydelse, kunde udbringes til en Sum af ligeledes idetmindste 1000 rb., eller en saadan Værdi indvindes ved at benytte de deri værende Materialer til selve den ny Skolebygning, vilde der altsaa, under Forudsætning af at hint Bidrag af Domkirken blev ydet, paa denne Maade kunne have et Bidrag til Skolebygningens Opførelse af idetmindste 2000 rb. Paa den anden Side kunde det neppe være tvivlsomt, at der jo, hvis man konserverede den gamle Skolebygning, enten til Bortlejelse eller til Benyttelse paa anden Maade, maatte kunne indvindes en aarlig Fordel, der maaske endog betydeligt vilde overstige Renten af den anførte Sum, hvilken eventuelle Fordel det dog ikke syntes passende at benytte, dersom Domkirken vilde komme Skolen imøde med en nogenlunde billig Skadesløsholdelse.

I Overensstemmelse hermed tilskrev derfor Direktionen det kongelige danske Kancelli og udbad sig Sammes Erklæring, om Det ikke maatte være tilbedjeligt til at indlade sig paa en mindelig Overenskomst saaledes, at Domkirken erholdt fri Disposition over den gamle Skolebygning, dens Latriner og Brændehuse, mod at udbetale til Skolekassen 1000 rb., i hvilket Tilfælde Direktionen vilde foranstalte den gamle Skolebygning bortsolgt til Redbrydelse for Skolekassens Regning, medens den i modsat Fald vilde blive konserveret for at benyttes til Bortlejelse eller paa anden Maade til Fordel for Skolekassen.

Kancelliet erklærede imidlertid, at der formentligen ikke fandtes Anledning til, at Domkirken skulde gjøre noget Offer i den omhandlede Henseende, og yttrede endog den Formening, at Kirken maatte være berettiget til at fordrø, at den gamle paa Kirkens Grund beliggende Skolebygning burde borttages, naar den ikke længere benyttedes efter sin hidtil hafte Bestemmelse; hvorhos Kollegiet tilføjede, at forinden der fra Dets Side foretoges noget Videre med Hensyn til denne Sag, vilde Det oppebie, hvad Foranstaltning Direktionen maatte træffe i Henseende til den gamle Skolebygning med dens Latriner og Brændehuse.

Direktionen kunde nu ingenlunde fravige den Anskuelse, at Kathedralskolen maatte have en ubestridelig Ret til at benytte oftnævnte gamle Skolebygning som sin fuldkomne Ejendom, ogsaa efterat en ny Skolebygning var bleven opført og den saaledes ikke længere benyttedes efter sin hidtilværende Bestemmelse, og Den maatte finde denne sin Anskuelse endmere bestyrket ved en fra Skolens Rector Statsraad Bloch indsendt udførlig historisk Fremstilling, i hvilken han var kommet til det Resultat, at den gamle Skolebygning ikke oprindelig havde ligget paa Kirkegaarden, men først efterhaanden i Tidernes Lob var blevet urigtigen deri indlemmet ved Hegners Udvidelse, og at der saaledes saameget mindre kunde blive Spørgsmaal om, at Ejendomsretten til bemeldte

Bygning med Tilbehør, eller Dispositionsretten over samme, skulde af Kirken kunne gøres Skolen stridig, for hvilken Forklaring de af Etatsraad Bloch fremførte historiske Data og Beviser syntes i høj Grad overtydende.

Medens Direktionen under denne Sagens Stilling havde vaalagt Skolens Forstanderskab at være opmærksomt paa, om nogen Lejlighed maatte frembyde sig til at benytte den gamle Skolebygning paa en for Skolekassen fordelagtig Maade, blev Den ved en indtruffet tilfældig Omstændighed, nemlig en forestaaende betydelig Reparation paa Hegnet omkring Skolens Gymnastikhus, foranlediget til at indhente Forstanderskabets Erklæring over, om det ikke, efterat en ny Skolebygning var opført, kunde være hensigtsmæssigt at forsøge, hvorvidt den nuværende temmelig langtfraaliggende Gymnastikbygning, der i sin Tid, nemlig ifølge allerhøjeste Resolution af 3die August 1830, var bleven indkjøbt for en Sum af 1490 rb. *), nu lod sig bortfælde for en Kjøbesum der, eventualiter med Tillæg af de oven ommeldte af Kirkeinspektionen tidligere tilbudne 1000 rb., og hvad der ved den gamle Skolebygning's Salg til Nedbrydelse kunde indkomme, vilde blive tilstrækkelig til derfor at opføre et nyt Gymnastiklokale i Forbindelse med den ny Skolebygning. Dette Forslag ansaae Forstanderskabet for aldeles hensigtsmæssigt, og anbefalede meget det hidtilværende Gymnastiklokales Salg og Opførelse af et nyt i Forbindelse med en Portnerbolig, hvortil den ny Skolebygning var meget trængende, idet Forstanderskabet antog, at det gamle Gymnastikhus kunde udbringes til c. 2000 rb., hvilke tilligemed de forventede 1000 rb. fra Domkirken og en lige Sum for Materialierne af den gamle Skole, vilde udgjøre en disponibel Sum af 4000 rb., medens en ny Bygning til Gymnastiklokale og Portnerbolig antoges alene at ville koste 2000 rb.; hvorhos Forstanderskabet antydede, at det muligen kunde konvenere Domkirken, at erhverve den gamle Gymnastikbygning til Materialhus og Gaard.

Ved at indhente Stiftsøvrighedens Betænkning over det saaledes projekterede Salg af det gamle Gymnastikhus og Opførelse af et nyt i Forbindelse med en Portnerbolig, forlangte Direktionen tillige dens Ytringer over, om ikke det nuværende Gymnastikhus kunde være at erhverve af Domkirken, og om ikke Stiftsøvrigheden nu maatte findes villig til paa Domkirkens Vegne at tilraade det oftnævnte Bidrag af 1000 rb., for at opnaae Borttagelsen af den gamle Skolebygning. I sin derefter afgivne Erklæring troede Stiftsøvrigheden at burde tilraade det ommeldte Projekt, at sælge det gamle Gymnastikhus og opføre et nyt Lokale hertil og til Portnerbolig paa Skolens egen ny Grund. I Henseende til Erhvervelsen for Domkirken af Gymnastikbygningen, bemærkede den, at da Kirkens nuværende Materialhus var temmelig ubequem og indskrænket, vilde Erhvervelsen af den ommeldte Gymnastikbygning forsaavidt være nyttig, at man deraf vilde kunne indrette et bekvemmere og rummeligere Materialhus for Kirken, ligesom det heller ikke kunde nægtes, at denne Erhvervelse af en anden Grund vilde være uanselig for Domkirken, idet man derover fik Lejlighed til at konservere bemeldte Bygning, der almindeligen antages for en Rest af den gamle Bispegaard, og som næst efter Domkirken og St. Laurentii Taarn er den eneste Bygning i Roskilde fra de katholske Tider der i sit Udvoortes bær Vidne om Velde, isærdeleshed har dens Gaard mod Domkirkegaarden bevaret sin smukke gothiske Form. I Betragtning heraf var Stiftsøvrigheden af den Formening, at der vel syntes at være Anledning for Domkirken til at købe den nævnte Gymnastikbygning med Grund, naar det ellers kunde skee paa taalelige Vilkaar. I Henseende til det af Direktionen nu gjentagne Forslag om en Erstatningssum fra Kirkens Side af 1000 rb. for at befries for den gamle Skolebygning, kunde Stiftsøvrigheden vel ikke frafalde sine tidligere Ytringer angaaende dette Punkt, ligesaa lidt som den kunde ansee de af Etatsraad Bloch meddelte historiske Oplysninger for afgjørende med Hensyn til Skolens Gjendomsret over Grunden; men Stiftsøvrigheden var dog ikke uwillig til en mindelig Overenskomst, og foreslog derfor, at der af Domkirkens Kasse skulde udbetales det lærde Skolevæsen en Godtgørelse af i det Hele 2500 rb., mod at samme for denne Sum dels besørgede den gamle Skolebygning uden nogen Udgift for Kirken nedbrudt og borttaget fra Kirkegaarden, dels overdrog Kirken til Gjendom forbemeldte Gymnastikbygning med tilhørende Grund.

*) Se Akad. Tid. 1 S. 274.

Uagtet der nu efter dette Forslag ikke vilde opnaaes hvad der efter Forstanderskabets Ytringer kunde ventes udbragt ved den gamle Gymnastikbygningens Salg i Forbindelse med Erstatningssummen for den gamle Skoles Borttagelse, og uagtet der vistnok ogsaa ved den gamle Skolebygningens Bortsalg vilde kunne indvindes en højere Sum end 2000 rb., eller ved dens Bortlejelse en aarlig Indtægt der vilde overstige Renten af denne Sum, troede Direktionen dog, at det efter Omstændighederne og for at undgaae videre Dissynt i Sagen, og navnlig en juridisk Afgjørelse af Spørgsmaalet om hvorvidt Skolen var berettiget til at disponere over den gamle Skolebygning, vilde være det rigtigste at samtykke i den af Stiftsøvrigheden nu i Forslag bragte Afgjørelsesmaade, og Den tilskrev derfor Kancelliet, at dersom Dette fra sin Side maatte være villigt til paa Domkirkens Begne at indgaae paa en Overenskomst paa de anførte Bilkkaar, vilde Direktionen være villig til at nedlægge allerunderdanigst Førefilling, dels angaaende allerhøjeste Tilslæelse til Sagens Afgjørelse paa den antydede Maade, dels angaaende Bemyndigelse til at træffe de øvrige i Forbindelse dermed staaende Foranstaltninger. Da derefter Kancelliet i en Skrivelse af 11te Maj 1844 tilmeldte, at Det efter Omstændighederne Intet vilde have imod, at Sagen afgjordes paa den foreslaaede Maade, og saaledes at Skolevæsenet frafaldt alt Krav paa den Grund hvorpaa Skolen med Tilbehør havde staaet, androg Direktionen allerunderdanigst paa, at Den maatte allernaadigst bemyndiges til at indgaae den omhandlede Overenskomst med Kancelliet, ligesom og til derefter at lade opføre den projekterede ny Bygning til Gymnastiklokale og Portnerbolig.

Angaaende selve Bygningsprojektet havde Direktionen, efter at have modtaget Kancelliets ovennævnte Erklæring, forhandlet med Hofbygmester Statsraad Koch, og fra ham modtaget en anden Plan end den af Forstanderskabet foreslaaede, med tilhørende Tegning og Overslag. Efter Forstanderskabets Plan skulde den ny Bygning placeres parallel med den ny Skolebygningens vestre Gavl, hvorved det dog blev nødvendigt at tilkjøbe et Stykke af Naboens Grund for at vinde den fornødne Plads. Som oven anført vare Omkostningerne til en saadan Bygning beregnede til omtrent 2000 rb. Statsraad Kochs efter foregaaende Lokal-Undervejelse affattede Plan gif derimod ud paa at lægge Bygningen mere mod Syd, i det sydøstlige Hjørne af Skolegaarden, hvorved det blev nødvendigt, at indbygge Skolens Brændehus i den ny Bygning. Ved denne Plan undgik man dels det nylig omtalte Kjøb af et Stykke af Naboens Grund, dels den ffæve Gavl mod Gaden som efter Forstanderskabets Plan vilde opstaae, og, hvad der var det Væsentligste, man vilde vinde tilstrækkelig Plads til de fornødne Dimensioner ved Gymnastikbygningen, hvilket efter den anden Plan ikke vilde være Tilfældet. Efter Statsraad Kochs Beregning vilde Omkostningerne beløbe 3510 rb. 48 sk., foruden hvad der vilde medgaae til Grunden under Bygningen, hvilket ikke kunde anslaaes ringere end til 800 rb., hvorved den hele Bekostning blev noget over 4300 rb.; men han antog, at en stor Del af Summen, maaske omtrentlig det Halve, vilde kunne bespares naar man benyttede Materialierne af den gamle Skolebygning. Dersom denne sidste Forudsætning var rigtig, vilde der af den for det gamle Gymnastikhus og den gamle Skolebygningens Borttagelse indkommende Sum af 2500 rb. blive et Beløb af nogle Hundrede Rbd. tilovers. Efter Forstanderskabets Kalkule vilde der vel af nysnævnte Sum i Forbindelse med de 1000 rb. der forventedes at indkomme ved Salget af den gamle Skolebygningens Materialier kunne bespares et Beløb af 1500 rb.; da der imidlertid ikke var angivet, hvad Kjøbet af det ovennævnte Stykke af Naboegrunden vilde koste, og det ikke var usandsynligt, at der ligesaavel efter denne som efter Statsraad Kochs Plan vilde behøves Pilotering til Grunden, var det tvivlsomt, om den oftnævnte Plan kunde udføres for væsentlig ringere Bekostning end den anden, og da denne sidste iøvrigt syntes at have væsentlige Fordele fremfor hin, troede Direktionen at burde anbefale den til allerhøjeste Approbation.

Da Direktionens ovenanførte allerunderdanigste Indstillinger vandt allerhøjeste Bifald, behagede det Hans Majestæt under 18de Oktober allernaadigst at bifalde, dels at Direktionen maatte indgaae den ommeldte Overenskomst, dels at der maatte opføres en ny Bygning til Gymnastiklokale og Portnerbolig efter den ovennævnte af Statsraad Koch forfattede Plan med Tegning, for den angivne Sum af 3510 rb. 48 sk. foruden hvad Grundens Lægning vilde koste, men saaledes at deri afgaaer Værdien af alle de Materialier som af den gamle Skolebygning kunne benyttes til den ny Bygning.

Ifølge en af Statsraad Bloch derom indgivet Førefilling og efter dertil mundtlig meddeelt allerhøjeste Samtykke, er det dog senere vedtaget at give den ny Byg-

ning en noget andet Beliggenhed, nemlig saaledes at den kommer til at ligge midt for Skolebygningen ved den sydlige Mur omkring Skolegaarden, hvorved vil vindes baade langt mere Symmetri og en bedre Figur for Disciplenes Legeplads.

For at en samlet Oversigt kan have over hvad de tre i de seneste Aar af nyt opførte, eller erhvervede og grundforbedrede Skolebygninger ialt have kostet, meddeles her en specificeret Fortegnelse over de Summer som til enhver især af disse Bygninger i Virkeligheden ere medgaaede. Disse ere nemlig følgende:

Til Bygningen i Roeskilde blev allernaadigst bevilget:	
under 12te Juni 1840 til Grundens Indkjøb	2500 rb. = ff.
— 19de Juni s. A. til selve Bygningen	16658 — 16 -
— 26de Februar 1841 endvidere	4642 — = -
foruden hvad Grundens Lægning vilde koste mere end be-	
regnet.	
— 15de Juni 1842 til Anbringelsen af det kongelige Navne-	
siffer	1500 — = -
	<hr/>
	25300 rb. 16 ff.

I Virkeligheden medgik, med Indbegreb af 791 rb. 14 ff. som Grundens Lægning kostede over det kalkulerede, og 81 rb. 42 ff., der vare indkomne ved Salg af nogle Materialier, hvilken Sum ligeledes blev anvendt til den ny Bygning, 26171 rb. 32 ff. Men hertil komme endnu følgende Poster, som ligeledes senere bleve allernaadigst approberede:

til Bygmeisterens Honorar	600 rb. = ff.
til nyt Inventarium	1578 — 51 -
til en Indvielsesøjstidelighed (i Decb. 1842)	
ved Middagsfjelskab og Bal	578 — = -
til Programmets Trykning til samme m. v.	300 — 48 -
	<hr/>
	3057 — 3 -

tilsammen 29228 rb. 35 ff.

Til Realskolens Bygnings Indkjøb blev ved kongelig Resolution af 24de Juni 1840 bevilget 9000 rb., og ved Resolution af 5te Februar 1841 til sammes Ombygning og ny Indretning 10117 rb. Men i Virkeligheden medgik hertil 13421 rb. 64 ff., hvilket Beløb ved senere kongelig Resolution blev approberet. I Belebets var indbefattet noget over 800 rb. for Poster som vare udenfor Overflaget. Den ny Bygning blev taget i Brug fra Begyndelsen af 1842.

Bed Viborg Skole blev ved kongelig Resolution af 6te Marts 1842 til en Hovedreparation og forbedret Indretning af Skolebygningen og Rektorboligen bevilget at maatte anvendes en Sum af 7000 rb. Da Bygningsarbejdet i Esferaaret var færdigt, fandtes Udgifterne at være opløbne til 8660 rb. 31 ff. Denne Dverfstridelse blev ligeledes allernaadigst approberet, hvorhos Bygmeesteren, Konduktør Thielemann, som havde forestaaet begge Bygningsforetagender, i Aarhus og Viborg, blev tilstaaet ialt et Honorar af 500 rb.

Samtlige Bygninger kostede altsaa:

den i Roeskilde	29228 rb. 35 ff.
— i Aarhus, Indkjøbet	9000 — = -
— i Aarhus, Ombygningen	13421 — 64 -
— i Viborg	8660 — 31 -
Bygningshonorar for de to sidstnævnte	500 — = -
	<hr/>
	60810 rb. 34 ff.

vil man hertil lægge den ovennævnte til Gymnastikhuset i Roeskilde approberede Sum 4310 — 48 -

stiger Totalsummen til 65120 rb. 82 ff.

— Paa den ny Skolebygning i Roeskilde er anbragt Inscriptionen: *Artibus ingenuis. Til Skolebygningen i Roskilde har Direktionen approberet følgende: Doctrinæ et virtuti.*

Til Viborg Kathedralskole var henlagt blandt andre Gjendomme et lidet Jordegods, det saakaldte Rektorats- og Konrektorats-Gods, beliggende i Worde, Fiskeb og Naunstrup Sogne, og skyldt for ialt 110 Rdr. 4 Skpr. 1 Fdk. 2 Mb. Ager og Eng og 2 Rdr. 2 Skpr. 1 Mb. Melleskylde Hartkorn. Da bemeldte Gods ikkun afgav temmelig ubetydelige jorddrotlige Indtægter, hvilke Direktionen flere Gange ved indtrædende Fæsteforandringer forgjæves havde søgt at faae forhøje, nemlig ialt Afgifter i Korn og Penge der gjennemsnitsvis kunde anslaaes til omtrent 385 rb. aarlig, ligesom og Indfæstningerne vare saare ringe, kom det under Overvejelse, om det ikke maatte være hensigtsmæssigt at forsøge Godset afhændet, enten samlet eller de enkelte Steder hver for sig, hvilket Direktionen troede, muligen kunde skee med et for Skolen fordelagtigt Resultat, paa samme Maade som for nogle Aar siden var Tilfældet med det Universitetet tilhørende Jordegods og Skove beliggende i Linaa i Skanderborg Amt i Jylland, der i Aarene 1839 og 1840 blev bortsolgt med et saa heldigt Resultat, at medens disse Gjendomme neppe havde indbragt et rent Overskud af 100 rb. aarlig, indvandt ved Salget en Kapital af over 14000 rb.

Efterat Direktionen i denne Anledning i Efteraaret 1842 havde indhentet Betænkning fra Universitetets Kvæstor Statsraad Bang med Hensyn til den Erfaring han ved nyssævnte Lejlighed havde erhvervet angaaende deslige Gjendommers Værdi og øvrige Forholde i Jylland, lod Den efter hans Raad, for at faae Sagen paa den hensigtsmæssigste Maade sat i Gang, Skolens Forstanderskab paalægge, ved dens Regnskabsfører foreløbigt at gjere Fæsterne bekendte med, at Godset muligen vilde blive afhændet, og at opfordre dem til selv at gjere Bud paa deres respektive Fæstesteder, hvis de ikke vilde udsætte dem for, at disse ved indtræffende Fæstesteder blev fulgte til Anden. Hertil viste Fæsterne sig heller ikke uvillige og gjorde virkelig alle Bud paa Stederne af saadant Beløb, at derved vilde for hele Godset være fremkommet en Kjøbesum af 16860 rb. 36 st. Skolens Forstanderskab antog vel ikke at disse Bud, hvorved dog vilde være indvundet en Kapital der gav en betydeligt højere Rente end den ovennævnte hidtil hafte aarlige Nettoindtægt af Godset, burde ligefrem antages, men troede imidlertid, at naar Fæsterne, hvilket ansaaes sandsynligt, vilde forhøje deres Bud noget, efter et af Forstanderskabet nærmere betegnet Forhold, hvorved vilde udkomme en Kjøbesum af 18000—19000 rb., som vilde give i Rente næsten det Dobbelte af den hidtilværende Indtægt, kunde Budene anses som antagelige.

Ligesom imidlertid Eforatet fraraadede at sælge Godset paa disse Vilkaar, dels fordi det ansaae Kjøbesummen for at være for lav, dels fordi Fæsterne saagodtsom ingen kontante Afdrag paa Kjøbesummen havde tilbudt, og Skolen saaledes vilde faae en betydelig, tildels maaske mindre sikker, Pantefordring i Stederne, og ligesom Direktionen ogsaa fra andre Sider blev underrettet om, at det omhandlede Gods havde en langt højere Værdi, end at de af Fæsterne gjorde Bud, selv med den af Forstanderskabet foreslaaede Forhøjelse, kunde anses som nogenlunde rimelige og antagelige, saaledes yttrede ogsaa Statsraad Bang, efter at have nærmere konfereret med en meget sagkyndig og med de lokale Forholde nøje bekendt Mand, den samme Mening, og foreslog derfor som den formentlig hensigtsmæssigste Fremgangsmaade, at tvende i Egen bosatte sagkyndige, upartiste og paalidelige Mænd skulde anvendes om at vurdere hver enkelt Gaard og Hus med den Herkabet tilhørende Besætning til sand Værdi efter Nutidens Priser i Handel og Wandel, efter foregaaende lokal Undersøgelse af hvert enkelt Sted, som fri Ejendom, for hvilken Forretning der maatte tilbydes dem et passende Honorar; at det derefter skulde forelægges, efter dertil meddelt allerhøjeste Bemyndigelse, hver enkelt Fæster, inden Udgangen af 1844 at kjøbe sit Sted til Ejendom for to Trediedele af den paa samme satte Værdi, idet formentligen Fæstebønder eller den Fæsterne tilkommende Ret til paa Livstid at vedblive Fæstet, maatte i Gjennemsnit for alle Stederne anslaaes til en Trediedel af deres sande Værdi, hvorved der saaledes vilde være taget alt rimeligt Hensyn til Fæsternes Tarv, medens de øvrige to Trediedele af den fulde Værdi vilde udgjøre en Sum hvis Rente vilde være flerdobbelt saa meget som den Indtægt der kunde ventes af Fæstegodset i flere Generationer; at Halvdelen af Kjøbesummen kunde forblive indestaaende paa første Prioritet i Ejendommen (altsaa en Trediedel af den fri Ejendoms sande Værdi), for hvilken Sum der altid maatte have Sikkerhed i Ejendommen, dog saaledes at ingen Parcellering og intet Lejemaal af enkelte Dele af Stedet tilstedes uden Prioritetshaberens Samtykke; endeligen at det maatte tilkjendegives Fæsterne, at naar de ej benyttede dette billige Tilbud om at erholde Ejendom inden den givne Frist, vilde Ejendommene ved

første Fæstevakance blive stillede til offentlig Auktion og Kjøbesummerne tagne til Indtægt for Skolen, hvilken sidste Bestemmelse da ogsaa usfravigelig maatte holdes.

Da Direktionen ikke kunde andet end finde de af Kvæstor i denne Anledning fremførte Bemærkninger velgrundede og det ovennævnte derpaa støttede Forslag særdeles hensigtsmæssigt, tilskrev den Sforatet om at foranledige, at en saadan Undersøgelse og Taxation blev foretaget af tvende kyndige og paalidelige Mænd, og derefter at tilstille Direktionen Taxationsforretningen, ledsaget med Sforatets Bemærkninger, samt Forslag angaaende det Honorar der kunde være at tilstaae Taxationsmændene; ligeledes lod Direktionen Fæsterne tilkjendegive, at de af dem gjorte Bud ikke kunde antages.

I Begyndelsen af 1844 modtog Direktionen den forlangte Taxationsforretning, som var afholdt af tvende i Nærheden boende Proprietærer, Bahmson og Jensen. Ved denne Taxation, der i det Hele har Præg af Sagkundskab og Paalidelighed, vare samtlige Fæstesteder, som fri Ejendom betragtede og uden Hensyn til Fæstebaandet, ansatte til en sand Værdi af ialt 4485 rb., og da saaledes Godsets Værdi med det samme paahvilende Fæstebaand, naar for dette, efter Kvæstors ovenanførte Mening, fradroges en Trediedel, endnu udgjorde 29653 rb. 32 st., syntes det saaledes ved den foretagne Taxation tilstrækkelig bekræftet, hvad alle tidligere Oplysninger gave Anledning til at formode, at de af Fæsterne tidligere gjorte Bud af 16860 rb. 36 st. vare urimelig lave, og selv med den af Forstanderskabet foreslaaede Forhøjelse til 18 à 19000 rb. meget langt fra at være antagelige.

Forstanderskabet havde imidlertid, ved at fremsende Taxationsforretningen, antaget, at det paa Ejendommene hvilende Fæstebaand burde ansættes til en højere Værdi end en Trediedel, nemlig saa højt, at omtrent den halve Del af Ejendommens sande Værdi skulde beregnes til Afgang i samme, hvorefter altsaa Kjøbesummen vilde komme til at udgjøre c. 22,242 rb. 48 st., ligesom Forstanderskabet yttrede, at Bønderne vanskeligen vilde kunne tilvejebringe de af Kvæstor foreslaaede kontante Udbetalinger af en Trediedel af Stedernes sande Værdi, og ligeledes mente, at der ikke vilde løbes nogen Risiko ved at lade en større Del af Kjøbesummen, f. Gr. to Trediedele, forblive indestaende i Ejendommene, da dette dog endnu ikke vilde udgjøre Halvdelen af den fri Ejendoms sande Værdi.

Imidlertid syntes der ikke at være Grund til at fravige den ovenanførte Formening med Hensyn til Fæstebaandets Værdi; medens nemlig den Landgilde Fæsterne have at svare altid giver nogen Indtægt for Eieren i Forstnævntes Besiddelsestid, staaer det ved Fæstevakancen denne frit for at sælge Fæstegaarden til fuld Ejendom, og derved tilegne sig ene den fulde Værdi, hvorfra han da ej heller vil være hindret ved noget Billighedshensyn, naar han, som forudsat, tidligere har tilbudt Fæsterne Stederne til fri Ejendom med en saa betydelig Moderation som en Trediedel af hele Værdien. Det beroer altsaa paa en Kalkul over, hvor stor en Kvote del af Ejendommens fulde Salgsværdi der svarer til den Forringelse i Indtægt i Tidsløbet indtil Fæstevakancen, som fremkommer derved, at Fæsternes Landgilde er mindre end Renten af Kjøbesummen, og denne Kalkul afhænger atter af, til hvormange Mar man i Gjennemsnit skal ansætte den nærværende Fæstebesiddelse for det hele Gods; men herved maa erindres, at blandt saamange Fæstere maa der være endel ældre og endel Enker, og saaledes tør neppe de nuværende Fæstebesiddelses Variæthed i Gjennemsnit kalkuleres til mere end 16 Mar, og da nu i nærværende Tilfælde Landgilden omtrent udgjorde $\frac{2}{3}$ pCt. af Værdien, er altsaa $3\frac{1}{2}$ pCt. tabt i 16 Mar, d. e. circa 50 pCt. Disse 50 pCt. efter 16 Mars Forløb kan kalkuleres for Djæblilket til nogle og tredive pCt. eller $\frac{1}{3}$ Del af hele Værdien. Sammindelighed plejer ogsaa de nærværende Fæsternes Ret at regnes for at udgjøre en Trediedel af et Fæstegods Værdi, og om end enkelte af den senere Tids Kjøbere af Jordegods i Jylland, som have spekuleret paa Fæstegodsers Salg, men ej havde Gvne til at udsætte Afhændelsen længere, have ladet mere end en Trediedel afgaae for de nærværende Fæsternes Ret, for snarest muligt at komme til rede Penge og fyldestgjøre de af dem selv ved Godsets Kjøb overtagne Præstationer, kunde dette naturligvis ikke finde Anvendelse paa en offentlig Stiftelse som Viborg Kathedraalskole. Ligesaad lidet troede man at have Grund til at befrygte, at Fæsterne af Skolens Gods, naar de bleve Selvejere, ikke skulde kunne tilvejebringe eller forrente Kjøbesummen, endssjønt deres aarlige Udgifter derved vilde blive betydeligt højere end den nuværende Fæsteafgift. Tanken om selv at eje sin Gaard og altsaa at arbejde for sig selv og sine Børn, er ifølge den jydste Bondes Tænkemaade en saa betydelig Opmuntring for ham til Flid og Arbejdsomhed, at man turde holde sig forvissset om,

at det omhandlede Gods, naar det var overgaaet til Selvejendom, inden kort Tid vilde stige betydeligt i Værdi, hvortil ogsaa den Omstændighed vilde bidrage, at Bønderne, ved at overgaae til Selvejere, erhverve Ret til at pantsætte deres Ejendomme, og saaledes aabnes Udgang til ved Laan at tilvejebringe den til enhver Forbedring i Afsbruket uundgaaelig fornødne Driftskapital. Man troede saameget mere at have Grund til at antage, at det ikke vilde falde Hæsterne vanskeligt at tilvejebringe de ovennævnte kontante Udbetalinger, som det var bekjendt at de ialmindelighed staae sig vel, tildels fordi de ved Siden af Jordbruget beskæftige sig med Slagteri og falholde Kjødet paa Viborg Torv. Hvad Forstanderskabets Forslag om Udbetalingen paa Kjøbesummen angaaer, havde man, efter hvad der passerede ved Salget af Universitetets Gods i Linaa, Grund til at antage, at naar den jydsk Bønde først vil købe, saa ønsker han ofte slet ikke at beholde noget af Kjøbesummen i Prioritet, da han kan faae en større Sum paa en første Prioritet, end paa tvende Prioriteter hvoraf Stiftelsens Andel af Kjøbesummen skulde være første; men iøvrigt kunde maasse neppe noget være inod, naar Kjøbesummen bestemtes til to Trediedele af Burderingssummen, efter Forstanderskabets Forslag kun at forlange en Trediedel af den saaledes nedsatte Kjøbesum kontant udbetalt, da den tilbagestaaende Del af Kjøbesummen derefter ikke vilde komme til at udgjøre mere end Halvdelen af Burderingssummen eller Ejendommens virkelige fulde Værdi; dog vilde det i saa Fald være rigtig at betinge smaa, efter Kjøbernes Gode modererede, aarlige Afdrag paa Prioriteten, hvilke Afdrag formentligen ikke burde begynde før end 5 Aar efter Salget, for at Kjøberne forinden ved Ejendommens Forbedring kunde sættes istand til at udrede disse Afdrag, og saaledes i Tiden ved Flid og Sparsomhed frigjøre Ejendommene for Gjæld.

Ligesom Skolens Eforat i en i Sagen afgivet Betænkning havde yttret den Formening at det vilde være fordelagtigt for Skolen, naar Godset kun solgtes til Arvefæste, dels fordi Kjøbesummerne saaledes bleve mindre og lettere kunde tilvejebringes af Hæsterne, og Skolen havde bedre Sikkerhed for dem, dels fordi den i Arvefæsteafgifterne beholdt en sikkrere og af de Eventualiteter for hvilke Pengekapitaler altid ere udsatte aldeles uafhængig Indtægtskilde, saaledes havde ogsaa Inspectores quæstura, med hvem Statsraad Bang havde konfereret, bemærket, at det ialmindelighed er meget misligt at stille offentlige Stiftelser ved de faste Indtægter som de have af Jordegods og sætte en Pengekapital istedetfor samme, da denne i Tidernes Lob letteligen forbruges eller fortabes, medens Indtægten af Jordegodset er permanent, og de troede derfor at maatte tilraade, at Afhændelsen til Arvefæste gaves Fortrin for Afhændelse til fri Selvejendom, medmindre særdeles Omstændigheder i nærværende Tilfælde skulde tale for en Undtagelse fra den efter deres Mening rigtige almindelige Regel, hvilket sidste Spørgsmaal de imidlertid saavnede tilstrækkelige Data til at afgjøre. Statsraad Bang yttrede i denne Anledning, at han vel ogsaa for sit Vedkommende maatte være enig i at en fast Indtægt af Jordegods for en offentlig Stiftelse ialmindelighed er en ønskeligere Indtægt end Renterne af en Pengekapital; men foruden at et saadant ubetydeligt Gods som det her omhandlede altid vil medtage usforholdsmæssige Administrationsomkostninger, kunde han i det Hele ikke ansee det for tilraadeligt at afhænde Bøndergods til Arvefæste i Jylland, fordi Almuen i denne Provinds ialmindelighed har stor Fortjærlighed for fri Ejendom og saare liden Smag for Arvefæste med den dermed nedvendigvis forbundne Indskrænkning i Raadigheden over Jorden, ligesom det ogsaa fortjente at fremhæves, at de i saa Fald betingede Arvefæsteafgifter og Requisitioner ved Forandring af Gjer vilde hindre Kjøberne i ved Laan at tilvejebringe de til Kjøbesummens Betaling fornødne Penge, og maasse gjøre dem det mere vanskeligt at staffe de efter Arvefæsteafgiften modererede Kjøbesummer, end de højere Kjøbesummer der maatte fordres ved Salg til Selvejendom.

I Henhold hertil foreslog Kræstor saaledes, at der nu maatte gaaes frem paa den oven angivne Maade, ved nemlig at forelægge Hæsterne, inden dette Aars Udgang at erklære sig, om de vilde købe deres respektive Fæstesteder for to Trediedele af den paa samme satte Taxation, og saaledes at kun en Trediedel af Kjøbesummen fordredes kontant udbetalt, dog mod senere, som oven antydet, at svare smaa aarlige Afdrag m. v., og derhos med den Tilfjendgivelse, at hvis de ikke inden bemeldte Frist benyttede dette Tilbud, vilde Stederne usfravigeligen og uden Undtagelse ved første Fæstevakance blive stillede til Auktion og hele Kjøbesummen blive taget til Indtægt for Skolen, hvorhos Kræstor tilføjede, at naar der paa den foreslaaede Maade kun eftergaves en Trediedel af Taxationen for Fæstetrettigheden, burde Skolen uden tvivl paatage sig at

ndrede alle af Salget og Obligationernes Udstedelse og Ringlæsning flydende Omkostninger, hvilket maaste ikke lidet vilde fremskynde Salget, da Bonden plejer at overurdere enhver sliq Byrde, som han ej let kan beregne.

At det vilde være i høj Grad fordelagtigt for Viborg Kathedralskole at sælge det omhandlede Gods, forekom Direktionen at være udenfor al Tvivl, naar hensees til, at efter den paa dette Gods satte Taxation, selv om man deri vilde lade fragaac en Trediedel for Fæsternes nuværende Ret, vilde der, i Tilfælde af Salg efter denne Pris, opnaaes en Kapital af 29656 rb., der gav henimod det Tredobbelte i aarlig Rente mod den hidtilværende Nettoindtægt af Godset, hvorved man saaledes strax kom i Besiddelse af en betydelig forøget Indtægt, medens det vilde være meget usikkert, om nogensinde Indtægten af Godset i Fæstetilstand vilde kunne forøges synderligt, men højst usandsynligt, at dette vilde skee forend i en temmelig sjern Periode, og da ialtsald vistnok aldrig i den Grad hvori Forøgelsen nu vilde indtræde. At den indvundne Pengesum i Tiden skulde gaac tabt ved uheldige Omstændigheder, vilde dog efter de Forsigtighedsregler som nu ere foreskrevne og altid anvendes, neppe være at befrygte, og den Risiko i denne Henseende som muligen tilsels kunde blive tilbage, overvejedes upaatvilelig langt ved den betydelige Forskiel i den aarlige Indtægt.

Hvad det angaaer at afhænde Godset, saaledes som af Skolens Eforat var foreslaaet, til Arvesætte istedetfor til fuld Ejendom, da var det hverken af Eforatet opløst, at saadant vilde kunne skee med et ligesaa fordelagtigt Resultat, eller tilstrækkelige Grunde for denne Fremgangsmaade, efter Direktionens Eftommende, fremførte, medens det efter Kvæstors Bemærkninger syntes aldeles rimeligt, at Resultatet vilde blive langt mindre heldigt. Naar Inspectores quæsturæ havde bemærket, at det ialmindelighed maa ansees for tilraadeligere ikke at stille offentlige Stiftelser ved deres satte Indtægter af Jordegods, da troede Direktionen, at om end denne Sætning ialmindelighed maa erkjendes for rigtig, saa kunde dog, som ogsaa Inspectores quæsturæ havde indrommet, de konkrete Omstændigheder i mange Tilfælde tale afgjørende for en Afvigelse fra bemeldte Regel, og saadanne Omstændigheder vare vistnok her i høj Grad tilstede, navnlig den Godsets mindre Betydning, dets lange Fraliggenhed og de uforholdsmæssig ringe Indtægter som deraf havde, hvorved maatte bemærkes, at det netop af hvad der i nærværende Sag er passeret, syntes temmelig klart at fremgaae, at de lokale Autoriteter ikke vare og neppe nogensinde vilde blive ret tilbøjelige til at bestræbe sig for at forhøje Afgifterne af Godset over hvad de fra ældre Tid have været.

At det oftnævnte Gods ogsaa virkelig vilde kunne blive solgt enten ved indtræffende Fæstevacancer som fri Ejendom for den derpaa satte Værdi, eller strax til de nuværende Fæstere imod den foreslaaede Kjøbesum af to Trediedele af Taxationssummerne, kunde Direktionen heller ikke Andet end finde aldeles sandsynligt; thi den afholdte Taxationsforretning syntes, efter Alt hvad man kunde sjonne, foretaget med saamegen Sagkundskab, Omhyggelighed og Hensyn til de enkelte Omstændigheder som ved Værdiens Bestemmelse bør komme i Betragtning, navnlig ogsaa saadanne som maatte bevirke en Nedsættelse i Fæsternes FAVOR, at der neppe var mindste Grund til at befrygte, at Taxationen skulde være overdræven høj, hvorimod den netop syntes skiftet til at lægges til Grund for Afhændelsen for en offentlig Stiftelse, der vel neppe i sine Fordringer bør gaac til den yderste Grændse, hvormed det ogsaa stemmede særdeles vel overens, at efter hvad der var blevet Direktionen underhaanden meddelt af en paa Stedet bosat Mand, som maatte antages at kunne være særdeles vel underrettet og som iøvrigt havde været aldeles udenfor de førte Forhandlinger, skulde de af Bønderne først gjorte Bud end ikke kunne betragtes som en Trediedel af Stedernes sande Værdi, idet Godset i det Hele maatte antages at være i det allermindste 50,000 rb. værd.

Direktionen sjonkede saaledes ifølge det Anførte ikke rettere, end at det ubetinget fortjente at anbefales, at foranledige et Salg af det omhandlede Fæstegods til fri Ejendom og uden videre Opsættelse. Men da Fæsternes Ret ikke kunde betages dem, og Billighed fordrer, at der toges Hensyn til den Udset som ellers altid de nærværende Fæsternes Børn eller Arvinger have til at erholde Fæstet efter de fratredende Fæstere, kunde disse Hensyn vistnok ikke tilfredsstilles paa en hensigtsmæssigere Maade end den af Kvæstor foreslaaede, nemlig ved at beregne Fæsternes Rettighed til en vis Værdi og tilbyde dem Forskjøbsret med Afslag i Kjøbesummen af nysnævnte Værdi. Dersom de da ikke vilde benytte saadant Tilbud, kunde de ikke klage over ubillig Behandling, og Skolen var da paa den anden Side ikke ved Fæstebaandet hindret i at foretage den hensigtsmæssig befundne Forholdsregel; thi forsaavidt Fæsternes ikke skulde benytte Til-

budget, vilde Skolens Ret da indtræde ved den næste Fæstevakance og Erstatning for Opsættelsen indvindes i den forhøjede Kjøbesum. Med Hensyn til Beregningen over Fæstebaandets Værdi maatte Direktionen ogsaa være af den Formening, at ikke mere end en Trediedel af den fulde Værdi burde eftergives Fæsterne, og Den kunde navnlig ikke efter Forstanderskabets Forslag indrømme, at der burde eftergives dem Halvdelen.

Paa Direktionens i Henhold til alt Foranførte nedlagte allerunderdanigste Førefilling, behagede det Hans Majestæt under 15de Marts 1844 at resolve sig saaledes:

Vi ville allernaadigst have Vor Direktion bemyndiget til at forsøge en Afhændelse af det Viborg Kathedralskole tilhørende saakaldte Rektorats og Konrektorats Gods i Borde, Fjiffel og Raunstrup Sogne, saaledes at derved følgende Fremgangsmaade bliver at iagttage:

1. at det tilbydes hver enkelt Fæster inden Udgangen af indeværende Aar at kjøbe sit Sted til Gjendom for to Trediedele af den derpaa ved den af Proprietærerne Bahnsen og Jensen optagne Taxationsforretning satte Vurderingssum, saaledes at en Trediedel af denne Kjøbesum kontant udbetales forinden Skjedets Udstedelse, men at de øvrige to Trediedele mod derfor udsiedende 1ste Prioritets Panteobligation, lydende paa 4 pSt. Renter, bliver indestaaende Gjendommen med Besætning, Afgrede og Inventarium, dog saaledes at derpaa efter 5 Aars Forløb efter Skjedets Udstedelse betales smaa aarlige Afdrag efter Direktionens nærmere Bestemmelse, og iøvrigt paa Vilkaar, at ingen Parcellering og intet Lejemaal af enkelte Dele af Stedet tilstedes uden Prioritetshaverens Samtykke, samt imod at Stederne, indtil Gjelden fuldt er afbetalt, holdes forsikkrede i Brandkasen, hvorhos Skolen paatager sig at udrede alle af Salget og Obligationernes Udstedelse og Tinglæsning flydende Omkostninger.

2. at det tilligendegives Fæsterne, at naar de ikke benytte dette billige Tilbud om at erholde Gjendom inden den givne Frist, bliver hver Gjendom uden nogen Undtagelse ved første Fæstevakance stillet til offentlig Auktion, og hele Kjøbesummen taget til Indtægt for Skolen, uden at den afsaaede Fæsters Arvinger kunne vente nogen Andel deraf, og uden at der tages Hensyn til noget som helst Bud underhaanden.

Derhos bifalde Vi, at Proprietærerne Bahnsen og Jensen udbetales, som Salær for Taxationsforretningen og som Bederlag for de derved forarsagede Rejsomkostninger, hver 100 rb. af Kathedralskolens Kasse.

Af samtlige Skolens Fæstere havde 26, eller omtrent de to Trediedele af det hele Antal, inden Aarets Udgang afgivet Erklæring om at ville kjøbe deres Gjendomme paa de i den kongelige Resolution fastsatte Vilkaar, saaledes at de betingede Afdrag paa Kjøbesummerne, eller endog det Hele, udbetales enten i Smapsting eller i Decbr. Termin 1845. Et Afdrag er endog erlagt i Decbr. Termin 1844, som det nedenstaaende Regnskab uddiiser.

En lignende Afhændelse af en enkelt Odense Kathedralskole tilhørende Fæstegaard er paa Direktionens allerunderdanigste Førefilling allernaadigst bifaldet ved Resolution af 3die Jan. 1845. Fra Fæsteren af denne Gaard, beliggende i Marslev By og Sogn, Binding Herred, Svendborg Amt, indkom et Andragende hvori han tilbød, enten at erlægge en Indfæstning af 600 rb. naar Gaarden maatte overdrages Sønnen i simpelt Fæste paa samme Vilkaar som hidtil, eller at betale en Kjøbesum af 2000 rb. for at erholde Gaarden i Arvefæste mod at svare den hidtilværende Landgilde i Korn og Penge som beständig Arvefæsteafgift, eller endelig at betale 2500 rb. naar Gaarden maatte tilkjødes ham som fri Gjendom, hvilket sidste Bud han senere forhøjede til 2800 rb. Gaarden stod for Hartkorn efter den ældre Matriful 6 Ddr. 1 Skp. 3 Fk. 1 Alb., efter den ny 4 Ddr. 6 Skp. = Fk. 1 Alb., og havde et Tilliggende af omtrent 50 Dd. Land; Bygningerne vare forstorstedelen meget gamle og i det Hele maadelige, og vilde tildels om kort Tid behøve Ombygning. I Landgilde var hidtil svaret 5 Ddr. Byg og 1 Dd. Havre samt 10 rb. 32 sk. i Penge.

Efter samtlige Omstændigheder troede saavel Forstanderskabet som Sforatet at maatte ansee det for mest fordelagtigt for Skolen at Gaarden afhændedes til fuld Gjendom, saameget mere som det var den eneste Gaard, Skolen ejede i Svendborg Amt, dog ikke for ringere Kjøbesum end 3000 rb., hvoraf idetmindste en Trediedel

maatte indbetales i Juni Termin, og saaledes at Fæsteren udrede alle med Afhændelsen forbundne Omkostninger og derunder tillige 2 pCt. af Kjøbesummen som Erstatning til Skolens Kasserer for Tabet af de ham ellers tillagte 10 pCt. af Indfæstninger.

Ved den ovennævnte kongelige Resolution blev Direktionen allernaadigst bemyndiget til at afhænde Gaarden paa de anførte Vilkaar. Om Fæsteren har antaget disse, vides endnu ikke.

En Omregulering af et ikke uvigtigt Forhold mellem Metropolitanskolen og tre af Hovedstadens Kirker har i de senere Aar fundet Sted og definitivt i 1844. Dverensstemmende med den i Lovens 2—22—71, Jdn. 7de Nov. 1809 § 125 o. fl. Lovsteder givne Bestemmelse, at Kirkerne i de Byer hvor Latinskoler ere skulle holde disses Bygninger saavel som Skoletjenernes Boliger ved Magt, havde fra gammel Tid tre af de Kjøbenhavnske Kirker, nemlig Frue, Trinitatis og Helliggeistes, efter et vist indbyrdes Forhold besørget de foresaldende Reparationer ved Metropolitanskolens Bygning, foruden at betale samtlige Skatter og Afgifter af Bygningen, derunder ogsaa Assurancepremien, samt endvidere flere andre aarlige Pengepræstationer, som ikke staae i nogen Forbindelse med Forpligtelsen til at vedligeholde Skolebygningen, men hidrøre fra andre Forholde. Da imidlertid den Fremgangsmaade som saaledes hidtil havde fundet Sted med Hensyn til Reparationerne paa Skolebygningen, havde medført talrige Bryderier for Skolens Rector og Vanskelighed i at faae Reparationerne udførte i rette Tid og paa tilbørlig Maade, hvilket ikke havde været uden stærk Indflydelse paa Skolebygningens Tilstand i den senere Tid, kom det under Forhandling, om det ikke maatte være rigtigst at foranledige en Dverenskomst, hvorved Kirkerens Forpligtelse til at besørge Reparationerne in natura bortfaldt mod Erkøggelse af et fast aarligt Vederlag fra Kirkerne til Skolen. Ligesom Skolens Rector paa det Indstændigste havde anbefalet en saadan Forholdsregel, saaledes maatte ogsaa Direktionen af de anførte Grunde ansee det for meget ønskelig, om samme kunde iværksættes, og det i den Grad, at Den ikke tog i Betænkning fra sin Side at indrømme som Betingelse for Opnaaelsen af en saadan Dverenskomst, dels at man fra Skolens Side frasaaldt den først, og som det syntes ikke uden Føje, fremsatte Paastand, at Kirkerne skulde deltage i en forestaaende Hovedreparation af Skolebygningen, dels at man ved Beregningen af de aarlige Reparationers Værdi, som Basis for det Vederlag Kirkerne vilde have at svare, ikke gik saa aldeles til det Yderste som den strenge Ret vilde fordrø. Efter vidtloftige Forhandlinger, og efterat det kongelige danske Kancelli, efter den nysnævnte Indrømmelse fra Direktionens Side, havde erklæret sig enig i Dens Forslag, indgik Direktionen med allerunderdanigst Foresøgelse, hvorpaa det under 22de Oktober 1841 blev allernaadigst bifaldet:

at Frue, Trinitatis og Helliggeistes Kirker her i Staden, istedetfor som hidtil at vedligeholde Metropolitanskolens Bygning, indbetale, fra Begyndelsen af 1839 at regne, et aarligt Vederlag af 300 rb. i Skolens Kasse, hvorhos de ligesom hidtil betale samtlige Skatter og Afgifter af Bygningen; samt at den forestaaende Hovedreparation paa Skolens Bygning maatte bekostes af Skolen alene*).

Naaget det nu baade efter Indholdet af denne kongelige Resolution, og især efter de Forhandlinger der gik forud for samme, syntes besynderligt, at der kunde opstaae nogen Tvivl om sammes Forstaaelse, blev saadan Tvivl dog rejst af den akademiske Ræge for en af de to Konjistoriums Patronat underlagte Kirker, der antog, at dels den saakaldte Kustos' Lon, 21 rb. aarlig, som formentligen henhørende under Bygningsudgifter, maatte være indbefattede under det bestemte Vederlag af 300 rb., dels Assurancepremien, 44 rb. 48 sk., herefter maatte bortfalde, da det formentes, at naar Kirkerne ikke længere besørge Bygningens Reparationer, kunde de heller ikke være forpligtede til at betale Assurancepremien. Naaget det af de foregaaende Forhandlinger paa det bestemteste fremgik, hvad det var det foreslaaede Vederlag skulde træde istedetfor, nemlig alene Reparationerne in natura, og Assurancepremien endog navnlig havde været anført i Forbindelse med de øvrige Skatter og Afgifter som Kirkerne skulde vedblive at udrede, tilraadede dog baade Konjistorium og det kongelige danske Kancelli

*) Denne Reparation blev udført efterhaanden i de paafølgende Aar, tilbørlig ved Hjælp af Skolens Stipendieoverskuds-Fond.

den ovennævnte Anstuitelse, og da bemeldte Kollegium ikke var villigt til at fravige denne, blev Sagen af Direktionen Hans Majestæt Kongen forelagt, som derefter under 17de Maj 1844 resolverede saaledes:

Vi bifalde allernaadigt indbemeldte af Vor Direktion fremsatte Formening, at Frue, Trinitatis og Helliggeistes Kirker her i Staden, foruden at betale det ved Vor allerhøjeste Resolution af 22de Oktober 1841 som Æquivalent for Vedligeholdelsen af Metropolitanskolens Bygning bestemte Annum af 300 rb., tillige bør vedblive ligesom hidtil at udrede den aarlige Assurancepræmie af Skolebygningen og den saakaldte Kustos' Lon.

— Angaaende Henlæggelsen af Metropolitanskolens Regnskabsvæsen under Kvæsturen kan iøvrigt henvises til det oven S. 90 ff. Anførte. Ligeledes om Skolefondens Henlæggelse under Kvæsturen til forrige Aargang S. 10—12.

I Forbindelse med nedensaaende Udfigt over Resultatet af Regnskaberne for 1844 for det lærde Skolevæsens Bedkommende, samt Budgetter for 1845, der slutter sig aldeles til de tilsvarende Udfigter for de andre ovenanførte Stiftelser, meddeles her en lignende sammentrængt Dverfigt over Regnskaberne for de foregaaende 3 Aar, 1841—43, for hvilke Regnskabsoverfigter have været offentliggjorte. I disse tre Aar har nemlig Skolevæsenets Indtægter og Udgifter været følgende:

Dverfigt over det lærde Skolevæsens Indtægter og Udgifter i 1841—43.		Virkelig Indtægt.					
		1841.		1842.		1843.	
Indtægtsposter.		rb.	fl.	rb.	fl.	rb.	fl.
1.	Renter af den almindelige Skolefonds Kapitalformue	3581.	95.	4270.	13½.	4015.	49.
2.	Refusion fra Finanserne	6000.	∴	6138.	88.	6138.	88
3.	Renter af samtlige lærde Skolers Kapitalformue	13298.	95.	13469.	2.	13189.	77½.
4.	Indtægter af det Skolerne tillagte Korn af Tiender, Landgilde o. s. v.	64403.	58.	72485.	83.	73028.	65½.
5.	Andre Indtægter af Tiender, Bøndergeds m. v., som udredes i Penge	2090.	47.	2124.	8.	2180.	2½.
6.	Pengeindtægter af Kirker og Præsteskald	1471.	21.	1413.	92.	2545.	81½.
7.	Degnepensioner og Degneform, forsaavidt det ikke ydes i Korn	3158.	28.	3159.	76.	3136.	76.
8.	Skolefontingenter for samtlige Skoler	17306.	52.	17786.	14.	18064.	78.
9.	Refusioner og Kospenge, som ikke ere indbefattede under Nr. 2	3045.	40.	1201.	40.	1201.	40.
10.	Børnehusets Afgift til Metropolitanskolen	500.	∴	500.	∴	500.	∴
11.	Konsumtionsgedtgiorelse til Odense Kommunitet	70.	∴	70.	∴	70.	∴
12.	Af Svanes Legat til Horsens Skole	550.	∴	550.	∴	550.	∴
13.	Indtægter af Høspitaler	19730.	64.	20916.	87¾.	21842.	5½.
14.	Jord-Sang- og Kopulationspenge til Metropolitanskolen	2025.	8.	2088.	8.	2001.	16.
15.	Privatispøenge til samme Skole	740.	∴	640.	∴	730.	∴
16.	Tavlepenge til Rønne Skole	55.	11.	69.	87.	58.	71½.
17.	Indtægter af Den Laesø til Viborg Skole	148.	61.	1017.	64½.	1738.	9½.
18.	Forskjellige ubestemte og ekstraordinære Indtægter	7107.	30.	1901.	81½.	1012.	38½.
19.	Skolefontingenter til Aarhus Realskole	1306.	24.	1909.	36.	2354.	50.
Indtægter udenfor Budgettet						300 ∴	
Totalindtægt		146389.	58.	151713.	43½.	154961.	76¾.
Udgiftsposter.		Virkelig Udgift.					
		1841.		1842.		1843.	
1.	2.	rb.	fl.	rb.	fl.	rb.	fl.
1.	Salvdelen af de med Overbestyrelsen forbundne Udgifter	6504	48	6520.	∴	6273.	22.
2.	Kaste Gager og personlige Tillæg, samt Gratialer	68636.	68.	69931.	10.	70084.	34½.
3.	Til Timelærere	9695.	28.	10080.	41.	10309.	63.
4.	Pensioner og Understøttelser	6140.	85	8113.	61.	9998.	78.
5.	For Regnskabsføringen	4313.	3.	4078.	80.	3848.	74½.
6.	Skatter og Afgifter	7474.	75.	7398.	31½.	7397.	49¾.
7.	Til Bibliotekerens Forsyning	3431.	71.	3440.	18.	3103.	17.
8.	Bygningers og Inventariers Vedligeholdelse	14786.	64	5311.	37.	5267.	61.
		126983	58.	11873.	89¾.	116283.	45½.

		Virkelig Udgift.					
		1841.		1842.		1843.	
		rb.	fl.	rb.	fl.	rb.	fl.
Fra forrige Side		120983.	58.	114873.	89 $\frac{3}{4}$.	116283.	45 $\frac{1}{4}$.
9.	Brændsel og Belysning	2910.	46.	2603.	76.	2540.	69.
10.	Metropolitankolens Afgift til 4 Kirker	480.	≐	480.	≐	480.	≐
11.	Biborg Skoles testamentariske Forpligtelse	160.	≐	180.	≐	180.	≐
12.	Bidrag til Fredericia lærde Undervisnings-Institut	800.	≐	800.	≐	800.	≐
13.	Korsfællige tilfældige Udgifter	} 6523. 46.		5391.	2 $\frac{1}{2}$.	5359.	29 $\frac{1}{2}$.
14.	Extraordinære Udgifter	}		4518.	11.	1643.	52.
15.	Udgifter ved den videnskabelige Realskole i Aarhus	19119.	69.	6329.	36.	7858.	26.
	Udgifter udenfor Budgettet	}		26910.	4.	3026.	17 $\frac{1}{2}$.
Totaludgift		150977.	27.	162116.	27 $\frac{1}{4}$.	138171.	47 $\frac{1}{4}$.
Totalindtægt		146589.	58.	151713.	43 $\frac{1}{4}$.	154961.	76 $\frac{3}{4}$.
Underbalance		4387.	65.	10402.	80.		
Overbalance						16790.	29 $\frac{1}{2}$.

Ifølge Regnskaberne for 1844 have Indtægterne og Udgifterne været følgende:

Indtægtsposter.	Virkelig Indtægt.		Mere end Budgetsummen.		Mindre	
	rb.	fl.	rb.	fl.	rb.	fl.
1. Renter af den almindelige Skolefonds Kapitalformue	4185.	61.	564.	21.		
Kapitalformuen var ved Udgangen af 1843 over 11000 rb. større end det foregaaende Aar, og end der ved Budgettets Affattelse blev kalkuleret, hvorhos endel Rente indvandt ved at anticipere Frugtbargjørelsen af den Kapitaltilvært som i 1844 har fundet Sted.						
2. Refusion fra Finanserne	6138.	88.				
3. Renter af samtlige Skolers Kapitalformue	13473.	2 $\frac{1}{4}$.			111.	93 $\frac{3}{4}$.
Den mindre Indtægt hidrører fra Rentetab foranlediget ved Omsætningen af en Mængde Smaasummer.						
4. Indtægter af det Skolerne tillagte Korn af Tiender, Landgilde m. v.	67751.	45 $\frac{3}{4}$.	6004.	29 $\frac{3}{4}$.		
Den større Indtægt er for det meste bevirket ved den højere Kapitalstart end de ved Budgettet kalkulerede Priser.						
5. Andre Indtægter af Tiender, Bøndergods m. v., som udredes i Penge	2238.	31 $\frac{1}{2}$.	238.	34 $\frac{1}{2}$.		
6. Pengeindtægter af Kirker og Præsteskald	1952.	72.	452.	72.		
Den større Indtægt er bevirket ved at den Metropolitankolen ifølge den oven (S. 223) anførte kongelige Resol. af 22de Oktober 1841 tilkommende Pengegodtgjørelse fra de 3 Kirker i Hovedstaden herunder er optaget, saavel som en hidtil indtil den ved kongelig Resolution af 17de Maj 1844 givne Afgjørelse tilbageholdt Restance af samme Godtgjørelse.						
7. Degnepensioner og Degnebyg, forsaavidt det ikke pdes i Korn	3158.	28.	58.	28.		
8. Samtlige Skolefontingenter	19137.	8.	1637.	8.		
9. Refusioner og Kostpenge	1201.	40.				
10. Børnehusets Afgift til Metropolitankolen	500.	≐				
11. Konsumtions-Godtgjørelse til Ddens Kommunitet	70.	≐				
12. Af Svanes Legat til Horsens Skole	550.	≐				
13. Indtægter af Høspitaler	22956.	81 $\frac{1}{4}$.	2756.	81 $\frac{3}{4}$.		
Beregningen for denne og de 5 følgende Poster var gjort efter Gjennemsnitsindtægten af 5 Aar, og der kan saaledes ingen Forklaring gives om Anledningen til at de i Virkeligheden have afvejet fra det Kalkulerede.						
14. Jord-, Sang- og Kopulationspenge til Metropolitankolen	2151.	64.	151.	64.		
15. Privatistpenge til samme	620.	≐			120.	≐
	146088.	45 $\frac{1}{4}$.	11863.	51.	231.	93 $\frac{3}{4}$.

	Virkelig Indtægt.		Mere end Budgetsummen.		Mindre		
	rb.	fl.	rb.	fl.	rb.	fl.	
	Fra forrige Side						
16. Tavlepenge til Rønne Skole	146088.	45 $\frac{1}{4}$.	11863.	51.	231.93 $\frac{3}{4}$.		
17. Indtægter af Den Læse til Viborg Skole	73.	25 $\frac{1}{2}$.	18.	25 $\frac{1}{2}$.			
18. Forskjellige ubestemte og extraordinære Indtægter	916.	36 $\frac{1}{2}$.	406.	36 $\frac{1}{2}$.			
19. Skolefontingenter til Aarhus Realskole	1001.	81.			1411.20.		
Indtægter udenfor Budgettet	2196.	84.	161.	84.			
	2704.	92 $\frac{1}{2}$.	2704.	92 $\frac{1}{2}$.			
Disse Indtægter ere følgende:							
a. ifølge kongl. Resol. af 18de Oktober 1844 skal Roeskilde Domkirke betale til Kathedralskolen for dens gamle Gymnastikbygning m. v. 2500 rb., hvoraf er indkommet i Dec. Termin 1000 rb. = fl.							
b. Indkommet fra Rønne Kommune og de Bornholmste Kirker i Refusion for Udlæget til Skolebygningens Udvidelse i Anledning af Realklassers Oprettelse	400	—	—	—			
c. Indkommet i Kjøbesum for det bortsolgte Viborgske Gods (se oven S. 222)	100	—	—	—			
d. Forskjellen mellem de ubestaaende Restancer ved Aarets Begyndelse (5352 rb. 28 fl.) og ved Aarets Ende (4147 rb. 31 $\frac{1}{2}$ fl.) tilkommer med	1204	—	92 $\frac{1}{2}$	—			
	2704	rb. 92 $\frac{1}{2}$	fl.				
	Summa Indtægt		153011.	79 $\frac{3}{4}$.	15155.	1 $\frac{1}{2}$.	
Fradrages det som er indkommet mindre end kalkuleret					1643.	17 $\frac{3}{4}$.	
er i det Hele indkommet over Budgetsummerne					13511.	79 $\frac{3}{4}$.	

	Virkelig Udgift.		Mere end Budgetsummen.		Mindre	
	rb.	fl.	rb.	fl.	rb.	fl.
Udgiftsposter.						
1. Halsdelen af de med Overbestyrelsen forbundne Udgifter	6436.	93.	..,		183.	3.
Til Skriveri, Protokoller og Skrivmateriale er medgaaet noget mindre end kalkuleret.						
2. Kasse Vager og personlige Tillæg samt Gratialer	71950.	46.	..,		49.50.	
3. Til Timelærere	10391.	18.	..,		8.78.	
4. Pensioner og Understøttelser	15049.	45.	2649.	45.		
Medens af de ældre Pensioner er tilbageholdt formedelt Vedkommendes Vertrejse 500 rb. = fl.						
og bortfaldet paa Grund af Dødsfald	666	—	64	—		
	1166	rb. 64	fl.			
ere i Aarets Løb tilkomne 3 ny Pensioner til Beløb ialt	4500	—	—	—		
faa at Forøgelsen er	3333	rb. 32	fl.			
5. For Regnskabsføring	4200.	47.	—	47.		
6. Skatter og Afgifter	6399.	1 $\frac{1}{4}$.	..,		1000.94 $\frac{3}{4}$.	
Anledningen til den betydelige Besparelse er for en Del den, at adskillige Refusioner for Skatter, som tidligere toges til Indtægt under 18de Indtægtspost, nu i Regnskaberne fradrages Udgiftsbeløbene indenfor Linien.						
7. Tilskud til Bibliothekernes Fornying	2931.	77.	..,		68.19.	
8. Bygningers og Inventariers Vedligeholdelse	4897.	14 $\frac{1}{4}$.	..,		102.81 $\frac{1}{4}$.	
Til Bygningers Vedligeholdelse er medgaaet ialt	7324	rb. 85 $\frac{1}{4}$	fl.			
men heraf er med allerhøjeste Tilladelse afholdt af Metropoli-						
	7324	rb. 85 $\frac{1}{4}$	fl.			
	122256.	53 $\frac{3}{4}$.	2649.	92.	1113.38 $\frac{1}{2}$.	

	Virkelig Udgift.		Mere end Budgetsummen.		Mindre	
	rb.	fl.	rb.	fl.	rb.	fl.
Fra forrige Side	122256.	53 $\frac{1}{2}$.	2649.	92.	1413.	38 $\frac{1}{2}$.
Fra forrige Side 7324 rb. 85 $\frac{1}{4}$ fl.						
Kantskolens Stipendieoverskuds- Fond		3317. 46.				
og blandt Udgifter udenfor Budgettet (se nedenfor)		595. 32.				
		3912 — 78 —				
tilbage 3412 rb. 7 $\frac{1}{4}$ fl.						
hvortil kommer til Inventariet	1485 —	7 —				
er de anførte	4897 —	14 $\frac{1}{4}$ fl.				
9. Brændsel og Belysning	2703.	93.			116.	3.
10. Metropolitankolens Afgift til 4 Kirker	480.	—				
11. Viborg Skoles testamentariske Forpligtelser	180.	—				
12. Bidrag til Fredericia lærde Undervisningsinstitut	800.	—				
13. Forskjellige tilfældige Udgifter	4817.	62 $\frac{3}{4}$.	117.	62 $\frac{3}{4}$.		
14. Til ekstraordinære Udgifter	1930.	—			70.	—
15. Udgifter til Realskolen i Aarhus	10396.	84.	2896.	84.		
Da under Udgiftssummen er medregnet et Beløb af 3000 rb. der blev anvendt til Ind- frielse af en Prioritet i Skolens Bygning, hvilket ikke var medregnet under Budgettet, er altsaa i Virkeligheden det kalkulerede Udgifts- beløb ikke naaet; og naar Skolens egen Ind- tægt fradrages, bliver saaledes Skolevæsenets Tilskud til Aarets løbende Udgifter 5200 rb.						
Udgifter udenfor Budgettet	2457.	32.	2457.	32.		
Disse Udgifter ere:						
a. afgivet til det Thura-Falkerske Legat ved Ribe Skole	182.	— fl.				
da det fandtes rigtig, at affondre dette Legats Kapital, der hidtil harde indestaaet blandt Skolens egne Midler med 375 rb., maatte ogsaa de hidtil indbetalte Renter udlægges med det anførte Beløb						
b. For Taxationen af Viborg Skoles Kæstegods (se ovenfor)	200 —	—				
c. Udlæg til Udvidelse af Rønne lærde Skoles Bygninger i Anled- ning af Realklassers Oprettelse (se under Indtægtens sidste Post b)	595 —	32 —				
d. Afdrag paa Købesummen (2000 rb.) for en Prof. Sartorps af- købt Instrumentsamling til Odense Skole	1200 —	—				
e. Til to Rektors Rejser til Kjø- benhavn i Anledning af den ny Plan for den udvidede Under- visning i 3 af de lærde Skoler	280 —	—				
	2457.	rb. 32 fl.				
Summa Udgift	146022.	37 $\frac{1}{4}$.	8121.	78 $\frac{3}{4}$.	1599.	41 $\frac{1}{2}$.
Fradrages det som er udgivet mindre end normeret			1599.	41 $\frac{1}{2}$.		
er ialt udgivet over Budgetsummerne men ifølge Indtægtsiden var indkommet over Bud- getssummerne			6522.	37 $\frac{1}{4}$.		
Totalindtægten var	153011.	79 $\frac{3}{4}$.	13511.	79 $\frac{3}{4}$.		
Altsaa bliver virkelig Overskud (Ved Budgettet var intet Overskud kalkuleret.)	6989.	42 $\frac{1}{2}$.	6989.	42 $\frac{1}{2}$.		

Dette Overskud er indgaaet som Forøgelse i Skolevæsenets Formue, der ved Udgangen af 1813 og 1814 har været fordelt saaledes som følgende Tabel udviser:

	A. den almindelige Skolefonds			B. de lærde Skolers og tilhørende Fonds.			A og B.	
	rente- bærende Kapital.		Tilsammen.	rente- bærende Kapital.		Tilsammen	ialt.	
	rb.	fl.		rb.	fl.		rb.	fl.
Ved Udgangen af 1843 . . .	101863.70	27885.89½	129749.63½	339497.93	17578.77	357076.74	486826.41½	
Ved Udgangen af 1844 . . .	124388.92	14425.13	138814.9	339539.55	15462.20	355001.75	493815.84	
altsaa formind- stet med . . .		13460.76½			2116.57	2074.95		
— forøget med	22525.22		9064.41½	41.58.			6989.42½	

Herved maa dog bemærkes, at fra det som de lærde Skolers og tilhørende Fonds' rente-
bærende Kapitalmasse anførte Beløb 339539 rb. 55 fl.
bør drages det ovenfor ved Udgifterne udenfor Budgettet Litr. a ommeldte
det Thura-Falsterke Legat tilhørende Kapitalbeløb 375 — —
men til Resten 339164 rb. 55 fl.
maa, overensstemmende med det i Budgettet for 1845 (se nedenfor) for-
klarede, lægges en Kapital hvis Renter tidligere og ogsaa ved nærværende
Oversigt ere henregneede til Fordebogsindtægterne 400 — —
saa at den egentlige Kapital er 339564 rb. 55 fl.

Skolefondens rentebærende Formue bestod den 31te December 1844 i:

Prioritets- og andre Panteobligationer	rb.	fl.
Fongelige Obligationer, indskrevne i Statsgjeldsprotokollerne	3800.	"
Obligation fra den polytekniske Lærestanstalt, stor til Rest	4152.	48.
Engelske 3 pCt. Obligationer £ St. 1500, indkjøbte for	12036.	44.
Bankaktier	12300.	"
	126388.	92.
heri fragaær Rest af et i Banken optaget Laan	2000.	"
	124388.	92.

Naar den oven Side 168 anførte Sum af 126789 rb. 57 fl., der ved Aarets Udgang inde-
stode i Kvaßuren, med 400 rb. 61 fl. overstiger det her angivne Beløb af Skolefondens rentebærende
Effekter, da hidrører denne Forskiel fra, at i den forlængte Sum ikke er medregnet den til
12036 rb. 44 fl. kalkulerede Verdi af de 1500 £ St., hvilke ikke opbevares i Kvaßuren, men ere
deponerede i Banken; hvorimod i samme ere medregneede følgende Effekter:

to ikkerentebærende Obligationer	4500	rb. — fl.
nogle deponerede Effekter	3202	— 9
de hjemfaldne Stipendiærs Fond tilhørende	3900	— —
Kjæge neblagte Skole tilhørende	300	— —
(inbefattet i de oven under B anførte Kapitaler.)		
det Bendtsenske Stipendielegat tilhørende	535	— —
	12437	rb. 9 fl.

Skolefondens ikkerentebærende Formue bestod i Forskud, Kassebeholdninger, Udslag og
Tilgodehavender tilsammen til Beløb 17762 rb. 30 fl.
hvorpaa hvilede Passiver 3337 — 17 —

tilbage ovenanførte 14125 rb. 13 fl.

Med Hensyn til de enkelte Skolers Kapitaler bemærkes, at den hele Masse efter nys-
nævnte Fradrag og Tillæg udgjorde 339862 rb. 85 fl.
hvoraf vare alene frugtbargjorte de nævnte 339564 — 55 —
Resten, eller 298 — 30 —
er derimod inbefattet under Kassebeholdningerne.

Föruben disse selve Skolerne tilhørende Kapitaler, ejede forskellige
Skolers Bibliotheker nogle mindre Kapitaler, til Beløb ialt for 7 Skoler 2983 — 32 —
det Thura-Falsterke Legat til Ribe Skoles Bygning ejede, som oven anført,
en frugtbargjort Kapital af 375 — — —
og en Rentebeholdning af 182 rb. ;
den Kolding Skoles Rektorbolig tilhørende særskilte Kapital udgjorde, ligesom
ved 1843 Aars Udgang, 2043 — 36 —
og dens opsamlede Rentebeholdning var vokst fra 169 rb. 86 fl. til 251 rb.
58 fl., men baade Kapital og Renter ville nu blive anvendte til Udredelse af
en Del af Beføsmingerne ved den ny Skolebygning og Rektorbolig.

Ialt særskilte Kapitaler 5101 rb. 68 fl

Endsydere komme til den anførte de enkelte Skoler tilhørende Kapitalformue samtliges Sko-
lernes Stipendiefonds' Kapitaler. Disse, som den 31te Decbr. 1843 havde udgjort ialt
116728 rb. 17 ff.
beløb ved Udgangen af 1844 117103 — 17 —

og vare altsaa i Aarets Løb forøgede med 375 rb.
Derimod var Beløbet af de Kapitaler som tilhørte de med 3 af Skolerne forbundne Stipen-
dieoverskuds-fonds, hvilke ved Udgangen af 1843 havde udgjort tilsammen 42017 rb. 11½ ff.
ved Udgangen af 1844 formindskede til 40081 — 52 —

eller med 1935 rb. 55½ ff.
Da der imidlertid, som oven under 8de Udgiftspost bemærket, er af Metro-
politankolens Stipendieoverskuds-fond anvendt til Skolens Bygnings Repa-
rationer m.v. et Beløb af 3317 — 46 —

har saaledes den Forøgelse som uden dette vilde have fundet Sted, været . 1381 rb. 86½ ff.

Endelig var den med Skolefonden forbundne hjemfaldne Stipendiers Fond, som den
31te Decbr. 1843 udgjorde 3700 rb.
i Aarets Løb forøget, ved Indløb af kongl. Obligationer til Beløb 200 —

til 3900 rb.

Følgende er det for 1845 allernaadigst approberede Budget.

Indtægt.

1. Refusion fra Finanserne
Refusionerne fra Finanserne, der indbetales i den almindelige Skole-
fond i samlet Sum med en Fjerdedel ved Udgangen af hvert Kvartal,
bestaae i:
 - a. Sangopvarningspenge, som er Erstatning for den uviste Del af de
Indtægter som i ældre Tider tilfaldt de enkelte lærde Skoler for den
Kirke- og Sangopvarning der udførtes af Lærerne og Disciplenerne,
men ved kongelig Resol. af 20de December 1805 overgik til Fattig-
og Friskolerne med alle derfor oppebaarne uviste Indtægter. Erstat-
ningen er ved allerhøjeste Resolutioner af 7de Marts 1806 og 20de April
1814 ansat til aarlig 4800 rb. ff.
 - b. til Metropolitan-skolen "Slottets Nytaar" 25 — 48 —
 - c. Nøeskilde Skole for 16 Børns Bospisning 10 — " —
 - d. til Frederiksborg Skole i Refusion for en Obligationens
Renter, for Degnetravens Formindsfelse og for Kjen-
delse ved Ridderpromotioner 505 — 8 —
 - e. til Bordingborg Skole for 12 Børns Bospisning paa
Slottet 416 — " —
 - f. til Odense Skole for noget til Nyttiggods indtaget
Bøndergods, der havde tilhørt et Lektorat ved Gym-
nasiet 63 — 64 —
 - g. til Kolding Skole for 12 Børns Bospisning og for
en inddraget Tiende 318 — 64 —

6138 rb. 88 ff.

2. Renter af Skolefondens rentebærende Formue 4074. 52.
Renten er beregnet efter det Beløb som Formuen ved Udgangen af
Aaret 1843 udgjorde, nemlig forsaavidt den da var gjort frugtbringende,
altsaa af 101863 rb. 70 ff.
3. Renter af Skolernes og tilhørende Fonds' rentebærende Formue 13595. 83.
Den ved Udgangen af 1843 frugtbargjorte Del af Skolernes Kapita-
ler udgjorde, ifølge Beretningen for samme Aar 339,497 rb. 93 ff. At
det foransatte Rentebeløb svarer til en større Kapital, nemlig til 339897 rb.
93 ff., er foranlediget ved at Renterne af et i noget Bøndergods perpetue-
ret Beløb af 400 rb., hvilke man tidligere havde henregnet under Forde-
bogsindtægterne, nu er tilføjede Kapitalrenterne.
4. Fordebogsindtægter i Korn og Penge 72281. 88.

Under denne Indtægtspost har i de ældre Budgetter for Aarene 1841,
1842, 1843 og 1844 været henregnet Alt hvad der er Skolerne tillagt
som Kornindtægt, hvad enten det oppebaares in natura eller mod
Betaling i Penge efter Kapitelstarten, og uden Hensyn til, hvorfra det
havde sin Oprindelse. Saaledes var derunder henregnet den Del af
Indtægten af Tiender, Bøndergods og Jordleje, af Kirker og Præstefald,
og af Degnepensioner og Degnebyg, som var ansat til Korn, medens
den øvrige Del af disse samme Indtægter, nemlig forsaavidt de lige-
frem vare stipulerede i Penge, var opført under 3 forskellige Konti
(5, 6, 7). Da herved savnedes den ønskelige fuldstændige Overfugt, er

Budget for 1845.

rb. ff.
6138. 88.

4074. 52.

13595. 83.

72281. 88.

96091. 23.

Fra forr. Side

det nu fundet rigtigst, at basere Inddelingen ikke paa Jdelsens species, men paa den Afkomst hvormed Afgiften høves.

Al samtlige Kornindtægter, der nu, overensstemmende med de indkomne Fordebøger og Oppebørselsregistre, udgjøre, foruden 51 Tdr. 1 Etp. 1 Fdk. Boghvede, i

	Rug.	Byg.	Havre.
er derfor henregnet til 5te og 6te Post	5088. 7. $\frac{1}{2}$.	12244. 4. $\frac{1}{2}$.	4761. 2. $\frac{1}{2}$.
nebenfor respektive:	68. 2. 3 $\frac{1}{2}$.	177. = 3 $\frac{1}{2}$.	10.
	52. 5. 1 $\frac{1}{2}$.	71. 5. = 20. 6. 2 $\frac{1}{2}$.	
	121. = 1.	248. 5. 3 $\frac{1}{2}$.	30. 6. 2 $\frac{1}{2}$.

og Resten 4967. 6. 3 $\frac{1}{2}$. 11995. 6. = 4730. 3. 2. Boghvede henregnet til Fordebogsbudgetterne, der udgjøre:

	Rug.	Byg.	Havre.	Boghvede.	Penge eller Smaarebief.
a) af Fordebogs	146. = 3 $\frac{1}{2}$.	1644. = 13 $\frac{1}{2}$.	37. 3. = $\frac{3}{4}$.	989 rb. 47 $\frac{1}{2}$ R.	
b) Tiender . . .	4647. 1. 1 $\frac{1}{2}$.	9919. 1. 2 $\frac{1}{2}$.	4683. 6. 1 $\frac{1}{4}$.	51. 1. 1.	1031 — 4 $\frac{1}{2}$ —
c) Degnepenfio- ner og Degne- forn	174. 4. 2 $\frac{1}{2}$.	432. 4. = 1 $\frac{1}{2}$.	9. 2. = $\frac{1}{2}$.	2368 — 28 —	
d) Jordskyld				143 — 91 —	

4967. 6. 3 $\frac{1}{2}$. 11995. 6. = 4730. 3. 2. 51. 1. 1. 4522 rb. 75 R.

eller tilsammen, naar Kornet reduceres til Penge, de i Budgettet opførte 72281 rb. 88 R. Ved Kornets Beregning til Penge ere benyttede de samme Tarter som for de andre under Direktionen forterende Stiftelser ere antagne som omtrentlige Priser for Afgrøden af Aaret 1844 for Sjællands Stift, nemlig Rug 21 mk., Byg 20 mk., Havre 13 mk. og Boghvede 16 mk., hvilken Beregning dog netop ved Skolekasenet viser sig som mindre paa lidelig, fordi her dels samtlige Stifters Kapitelstatter komme i Berragtning, dels en Del af Kornet oppebæres in natura og selges underhaanden eller ved Auktioner, overensstemmende med de i sin Tid indgaaede og konfirmerede Foreninger.

Ved Degnepenfioner og Degneforn (den saakaldte Degnetræve) jfr. D. L. 2—15—13, 14, Reglementet 22de April 1699 og flere nyere Anordninger, navnlig af 9de Oktober 1739, forstaaes den faste Afgift som fra ældre Tider, da Skolebiscipline forettede Tjeneste som Lovdegne, hviler paa Landbydegnekaldene.

At Beløbet i Penge for denne Afdeling var anført i de tidligere Budgetter med rundt Tal til 3100 rb., medens det her er nøjagtigen angivet med 2368 rb. 28 R., grunder sig, i, at de saakaldte Degnepenge til Metropolitanaskolen, 790 rb., der indbetales fra Magistraten ifølge allerhøjeste Reskript af 20de Decbr. 1815, tidligere vare urigtigen henførte til samme, hvorimod de nu ere henlagte til 5te Post, som saaledes er givet en tilsvarende Forøgelse over det Beløb hvormed den hidtil var anført.

5. Indtægter af Kirker og Præstekald i Korn og Penge 3351. 48.
Disse Indtægter, hvorunder, saaledes som ved forrige Post bemærket, nu er indbefattet:

Rug	68 Tdr. 2 Etp. 3 $\frac{1}{2}$ Fdkr.
Byg	177 — = — 3 $\frac{1}{2}$ —
Havre	10 — = — —

beregnet til Penge efter samme Tart som ved 4de Post er benyttet, og derefter sammenlagt med den i Penge stipulerede Andel af Kontoen, 2500 rb. 21 R., ere tillagte og ved kongelige Resolutioner af 20de Decbr. 1805 og 7de Marts 1806 refererede Skolerne som den faste Afgift der i ældre Tider svarede for den da besørgede Opvartning i Kjøbstædernes Kirker, og oprindelig udgjorde en Del af Rectors, Korrektors og Hørernes Lønninger, men tilfaldt Skolerne da disse Embedsmand satte paa fast Gage, og som derfor i Regnskaberne ere opførte under Benævnelse af Rectors, Korrektors etc. Løn, i Kjøbenhavn de saakaldte Kantorats-, Succentorats-, faste Degne- og Korpunge, Rectors og Rectors Løn af Stadens Kirker (samtlige dog kun fordelte paa Fruc, Trinitatis og Helliggeistes Kirker, med Undtagelse af Kantorats- og Succentoratspengene, der tillige svares af Petri Kirke) samt Degnepengene af Magistraten.

Ligeledes ere herunder regne de 300 rb. aarlig fra 3 Kjøbenhavnske Kirker til Metropolitanaskolen, og de 100 rb. fra Domkirken i Roskilde til Skolen sammesteds, hvilke Beløb ere ved kongelige Resolutioner af 22de Oktbr. 1841 og 5te December 1838 (se her oven S. 223 og Akt. Tid. IV. S. 478) stipulerede som aarlige Bidrag istedetfor Kirkenes Pligt at vedligeholde Skolebygningerne in natura.

Budget for 1845.

		rb.	fl.
		99442.	71
		1669.	61
Fra forrige Side			
6.	<p>Fra Amtstuerne til 2 Skoler i Korn og Penge</p> <p>Herunder er nu — jfr. 4de Post — henregnet et Kornbeløb af:</p> <p>Rug . 52 Td. 5 Stp. $1\frac{1}{2}$ Tdr.</p> <p>Byg . 71 — 4 — $3\frac{17}{16}$ —</p> <p>Gayre 20 — 6 — $2\frac{31}{16}$ — og i Penge 1201 rb. 40 fl.</p> <p>Kornet, der er reduceret til Penge efter de samme Taxter som det syrige Korn, tilfalder, tilligemed 61 rb. 64 fl. af Pengerefusionen, Nykjøbing Kathedralskole, og udgjør dels — tilligemed 125 Tdr. Byg, der ere tillagte Stipendiefonden — de af tvende danske Enkedronninger til Skolen skænkede Legater, dels et Deputat, hvis Dyrindelse ikke længer kjendes, men som tidligere var tillagt Raskov Skole og efter dennes Nedlæggelse deltes mellem Raskov By og Nykjøbing Kathedralskole.</p> <p>De 1139 rb. 72 fl. tilfaldt Frederiksborg Skole istedetfor Renten af en af Kong Christian V til Skolen under 30te April 1687 skænket, fra Toldindtræderne indkommet, Kapital, der først erstattedes ved nogle Kongetjener, senere ved denne aarlige Refusion.</p>		
7.	<p>Skolekontingenter</p> <p>Herunder indbefattes de egentlige Skolepenge, Lyse- og Brandepenge, Indskrivningspenge, Gebyr for Testimonia og for Tentamens Underkastelse, samt udenfor Kjøbenhavn det Kontingent som ifølge Forordningen af 7de November 1809 § 108 erlægges af Privatdimitterede til nærmeste Latinskole. Den beregnede Forøgelse over det for 1844 kalkulerede grunder sig paa Udsigten til stigende Krefvens, navnlig i Metropolitanaskolen.</p>	20000.	.
8.	<p>Indtægter af Høspitaler til 6 Skoler</p> <p>Disse ere dels faste, nemlig:</p> <p>a) til Frederiksborg (tidligere Helsingør) Skole fra Helsingør Høspital 300 rb.</p> <p>b) til Nykjøbing Skole fra Byens Høspital 208 —</p> <p>c) til Aalborg Skole fra Byens Høspital 414 — 8 fl.</p> <p>d) til Ribe Skole fra Byens Høspital 407 — 6 —</p> <p style="text-align: right;">1329 rb. 14 fl.</p> <p>dels variable, nemlig:</p> <p>1) til Roeskilde Skole fra Duebrodre Høspital reglementerede Kostpenge samt $\frac{1}{4}$ af dets aarlige Indtægter, ifølge den under 3die Januar 1816 konfirmerede Forening;</p> <p>2) til Slagelse Skole fra Høspitalet sammesteds $\frac{1}{4}$ af dets aarlige Indtægter ifølge Reskriptet af 22de Decbr. 1812.</p> <p>Den i Budgettet anførte Totalsum er beregnet ved at tage Gjennemsnittet af de sidste 5 Regnskabsaar, med rund Sum.</p>	20900.	.
9.	<p>Fra Universitetet til 2 Skoler</p> <p>Denne Konto, der bestaaer af tvende fra ældre Tid Universitetet paa- hvilende Afgifter af 30 rb. til Metropolitanaskolen og 84 rb. til Roeskilde Skole, har i de tidligere Budgetter, mindre rigtigt, været henregnet dels til forskellige tilfældige Indkomster, dels til Jordebogsindtægterne.</p>	114.	.
10.	<p>Metropolitanaskolen, Børnehøusets Afgift</p> <p>Denne faststaaende Afgift, en Remuneration istedetfor tidligere leverede Klæder in natura til Disciplene, grunder sig oprindeligen paa en Gave af Kong Christian IV.</p>	500.	.
11.	<p>Jord-, Sang- og Kopulationspenge</p> <p>Disse Afgifter, der bestaae i en Ackognition til Metropolitanaskolens Kasse ved Begravelser og ved Brudevielser, ere som sædvanlig beregnede efter et Gjennemsnitsbeløb for de sidste 5 Regnskabsaar.</p>	2000.	.
12.	<p>Samme, Privatistpenge</p> <p>Da denne ved Forordningen af 7de November 1809 § 108 2den Pasfus paaudne Afgift til nærmeste Latinskole næsten altid indbetales til Metropolitanaskolen, er den fremdeles som tidligere opført som en særlig Konto, og ligeledes beregnet efter Gjennemsnit.</p>	700.	.
13.	<p>Kønne Skole, Tavlepenge</p> <p>Denne Post, som betegner Indtægten af en ifølge Reskript af 17de November 1708 til Fordel for Kønne Skole i de bornholmste Kirker om- gaende Tavle, er ogsaa beregnet efter Gjennemsnit.</p>	58.	.
14.	<p>Viborg Skole, Indtægter af Den Læss</p> <p>Af de Indtægter som af Domkapitlet i Viborg oppebæres fra Den Læss, tilkommer Viborg Kathedralskole Halvdelen. Indtægterne bestaae</p>	600.	.

		Budget for 1845.	
		rb.	fl.
		145984.	36
		Fra forr. Side	
	dels i Landgilde og Tiendeafgifter, dels i Andel af Hjerdelønnen ved Strandinger, hvoraf, efter en af Domkapitlet forfattet Gjennemførelsesberedning, Skolens Anpart kan anslaaes til noget over 600 rb. aarlig.		
15.	Horsens Skole af Svanes Legat	550.	•
	I følge Erkebiskop Svanes testamentariske Disposition af 1655 skulle af Renterne af de af ham til Horsens By og Skole legerede Summer de 2 Hemptedele tilfalde Skolen og 1 Hemptedel Disciplene. Af Legatets Bestyrere indbetales saaledes nu aarligen til Skolekassen det ovennævnte Beløb og til Stipendiefonden 275 rb.		
16.	Ddense Kommunitet og Kolding Skole Konsumtionsgodtgjørelse	91.	•
	Grunder sig paa to Skrivelser fra det kongelige Rentekammer af 22de April 1671 og 6te November 1679. I de tidligere Budgetter vare kun opførte de 70 rb. til Ddense Kommunitet, hvorimod de 24 rb. til Kolding Skole vare henregnede blandt forskellige ubestemte Indtægter.		
17.	Forskjellige ubestemte og extraordinare Indtægter	1571.	60
	Fra Gjennemførelsesbeløbet er draget saadanne Afgifter til hvilke man nu troer at have fundet en hensigtsmæssigere Plads under andre Hovedfonti, og er der saaledes kun her taget Hensyn dels til nogle enkelte mindre betydelige Indtægter, som ikke ret vel lade sig subsumere under almindelig Benævnelse, saafom enkelte Refusioner fra Kæmmerkassen og en fra vedkommende Biskopfontor indbetalt Legatrente, oprindelig bestemt til Lærerlønninger, samt de saakaldte Promotionskontingenter til Kolding Skole, bestaaende i en ved flere kongelige Reskriptier fastsat Afgift af 1 rb. af enhver til gejstligt Embede i Korrejsland Ordineret, dels til rent tilfældige Indtægter, saafom de ved Salg af Karakterbøger og Skolebøger indkommende Beløb, Indtægter ifølge Decisionsposter og fornemmeligen Indførsninger (navnligen af Tiender, der ere perpetuerede til visse Hovedgaarde mod Recognition ved Besidder- eller Rectorstifte), der stundom kunne være betydelige og andre Aar saagodt som Intet.		
18.	Indtægter af Skolekontingenter i Aarhus Realskole	2100.	•
	Realskolens eneste selvstændige Indtægt, Skolekontingenterne, antages at kunne under Forudsætning af den nuværende Freløns, cirka 60 Discipline, anslaaes til det beregnede Beløb.		
Summa Indtægt		150300.	•
Udgift.			
1.	Halvdelen af de med Overbestyrelsen forbundne Udgifter	6620.	•
	Herom henvises til det ved Budgettet for Sorø Akademi, 1ste Udgiftspost, Bemærkede.		
2.	Faste Gager, Tillæg og Gratifikationer	74000.	•
	For nærværende Tid ere der 15 lærde Skoler i Danmark (foruden Sorø Akademi's, Jølands Skole, Herlufsholm Skole og Fredericia Institut, samt i Kjøbenhavn 3 private Instituter med Dimissionsret), nemlig i Sjælland 5, paa Bornholm 1, paa Falsler 1, i Fyen 1 og i Korrejsland 7.		
	At anføre de nuværende Gagers Størrelse maatte saameget mere anses uehensigtsmæssigt, som der just nu forestaae — tilbøds allerede paa begyndte — betydelige Reformers ved det lærde Skolekassen, hvoraf følger, at ikke engang Lærernes Antal, end mindre deres Gager, lader sig selv for et enkelt Aar forubestemme under de jevnlige Omvælinger af Lærere. Ved at ansætte Summen i det Hele noget Højere end hidtil, er der fornemmeligen taget Hensyn til de ved 3 af Skolerne foretagne Udvidelser og Reformers.		
3.	Til Lærundervisning	10600.	•
	Til at bestride Undervisningen i visse Fag, saafom Gymnastik, Svømning, Skrivning, Tegning, Musik, tilbøds levende Sprog, navnlig i enkelte Skoler Engelsk, Naturhistorie og Physik, hvortil det i Reglen maa anses rigtigst, saavidt muligt at vælge Mænd i anden Embedsstilling, der medfører fortrinlig Indsigt i det specielle Fag, har Direktionen, i Overensstemmelse med Forordningen af 7de November 1809 § 29 og 40 antaget Timelærere, nogle med et aarligt Gehalt, men ialmindelighed med en bestemt Godtgjørelse for Timen. Da de i forrige Post omtalte Reformers dels allerede have foranlediget, dels ville forårsage, at		
		91220.	•

		Budget for 1845.
		rb.
	Fra forr. Side	91220.
	ny Discipliner indføres og de allerede indførte gives en større Udstrækning, vil Kontoen ikke kunne ansættes lavere end til det foreslaaede Beløb, der kun er lidet større end det tidligere beregnede.	
4.	Pensioner og Understøttelser De Skolevæsenet selv for Djebliffet paahvilende Pensioner udgjøre ialt 16147 rb., og da der er modtaget Indstilling om Entledigelse fra flere Skolemænd, vil der ikke kunne regnes paa en mindre Forsøgelse end til de foreslaaede 19000 rb.	19000.
5.	Lisffud til Bibliotheker og videnskabelige Apparater Denne Konto har tidligere blot indbefattet Anskaffelsen til selve Bibliothekerne, og de Udgifter som undertiden medgaae til sammes Ordning, Katalogers Forfattelse og Besørgelse af Ublaaret, hvortil hidtil har været bevilget ialt 3000 rb. Forsøgelsen her med 1000 rb. er foranlediget ved at man har fundet det rigtigst, under samme Konto at henlægge videnskabelige Apparater, saasom Landkort, Glober, Forstrifter og Fortegninger samt Instrumenter til Brug ved Undervisningen, hvortil Udgiften nu uundgaaeligen vil blive større end hidtil.	4000.
6.	Bygningers og Inventariers Vedligeholdelse Svad Bygningerne angaaer, da er her blot sigtet til de aarlige Reparationer og enkelte mindre omfattende Forbedringer ved Bygningerne, forsaavidt Bekostningerne ikke udredes af Kirkerne i vedkommende Byer. I Frederiksborg befestes Reparationerne af Rentekammeret; Metropolitan skolens og Roeskilde Skoles Vedligeholdelse befestes af Skolekasserne imod et efter Overenskomst bestemt aarligt Bidrag af Kirkerne, hvorom se 5te Indtægtspost. Ogsaa er til denne Konto henregnet Leje af Gymnastiklokaler, hvor saadanne ikke ejes af Skolerne selv. Uagtet en Del af Udgifterne til Inventarier er henlagt til 5te Post, tør man dog ikke vente at faae samtlige til den hele Konto henhørende Udgifter dækkede med et mindre Beløb end det foreslaaede.	5000.
7.	Brandsels- og Belysningsfornödenheder Da Kontingentet for Lys og Brände — jfr. 7de Indtægtspost — er helt taget til Indtægt, saa maa den fulde Bekostning beregnes til Udgift, og da denne uundgaaeligen stiger ved Klasseantallets Forsøgelse, har man maattet regne paa en noget større Udgift end hidtil.	3020.
8.	Skatter og Afgifter	7400.
9.	Regnskabsføringen Herunder høre dels de Regnskabsførerne ved Forordningen af 7de November 1809 § 114 tillagte Procenter (ved Odense Kommunitet og Odense Skole en fast Gage), dels Godtgjørelse for dokumenterede Udslag i Anledning af Regnskabsføringen, saasom til Rejser, Emballage, Fragt og Porto. Da den reglementerede Lønning er yderst ringe i Forhold til Arbejdets Omfang, kan ingen yderligere Redfættelse ventes, end den her beregnede af 200 rb.	4000.
10.	Metropolitanskolen til 4 Kirkeskoler for Sangundervisning Denne Afgift til Frue, Helligesttes, Trinitatis og Frelseris Kirkeskoler for Dvertagelsen af Latinskolens Kirkeopbarning i og udenfor Kirken grunder sig paa en i Aaret 1797 afsluttet og den 20de Oktober s. A. allernaadigst approberet Afford med Bestyrelserne for de 3 forsynævnte Kirker samt Nikolaj Kirkeskole, i hvis Sted i Aaret 1800 Frelseris Skole indtraadte. Anledningen til at Metropolitan skolen paalagdes denne Afgift maa nærmest søges i at den beholdt de under 11te Indtægtspost nævnte Indtægter.	480.
11.	Viborg Skoles testamentariske Forpligtelser Denne Udgift grunder sig paa, at tvende Kapitaler paa respektive 1000 rb. og 500 rb. ere staaede til Viborg Skole imod at Renterne skulle tilfalde tvende navngivne Personer for deres Levetid.	180.
12.	Bidrag til Fredericia lærde Institut Efter at den forhenværende lærde Skole i Fredericia var bleven nedlagt i Aaret 1817, blev det ved allerhøjeste Resolution af 24de Februar 1818 paalagt den almindelige Skolefond at udbetale til det private lærde Institut som sammefæds oprettedes en aarlig Understøttelse af 800 rb.	800.

		Budget for 1845.
		rb.
		135100.
		5500.
13.	Jorſkjellige tilfældige Udgifter	
	Denne Konto omfatter følgende 5 Afdelinger:	
a)	Skoleoppyartning, hvortil blot regnes Lønninger til de ved Skolerne ansatte Dyvartningsbetjente, ved samtlige Skoler cirka 1050 rb., eller i Gjennemſnit for hver cirka 70 rb., hvilket ikke kan anſees for høj Betaling, da diſſe Betjente til enhver Tid maa være til Skolens Tjeneste.	
b)	Renſgjøring, hvortil kan regnes for ſamtlige Skoler cirka 750 rb., eller i Gjennemſnit for hver iſær cirka 50 rb.	
c)	Porto, Protokoller og Skrivematerialier (for Skolen og Forſtanderſkabet) ſamt Afſkrivning. Denne Afdeling vil neppe nu kunne beſtrides med mindre end cirka 900 rb., eller i Gjennemſnit for hver cirka 60 rb.	
d)	Programmer og Skolehøitideligheder. Den væſentligſte Udgiſt er her til Trykning og Feſtning af de aarlige Skoleprogrammer, ſom det er paalagt Skolerne at udgive, og ſom nu, efterat det er beſtemt, at til Skolerne i Preuſſen ſkal ſendes et Antal af cirka 140, maa trykkes med et Dplag af idetmindſte 400 à 500 Exemplarer. Andre Udgifter ere til Sanges Trykning, Muſik m. v. ved ordinære og extraordinære Skolefeſter. Denne Afdeling kan derfor neppe anſettes til ringere end til 1800 rb. eller cirka 120 rb. for hver Skole.	
e)	Andre Udgifter, ſom ikke kunne henføres under nogen beſtemt Konto eller Afdeling, ſaavelſom Udgifter til denne Konto der beſtrides af den almindelige Skolefond, ſom vedkommende ſamtlige Skoler. Saadanne ere: Tiendekommiſſions- og andre Retsgebyrer, et ikke ubetydeligt Beløb til Forſendelsesomkoſninger, med en Mængde flere, tildeels ganſke ſpecielle, løbende Udgifter. Diſſe kunne omtrentlig anſlaaes til 1000 rb., eller for hver enkelt Skole 66½ rb. Alſaa i Gjennemſnit for alle Afdelinger tiſſammen, for hver enkelt Skole 366½ rb. og for alle 15 Skoler 5500 rb., hvorpaa i Budgettet er gjort Regning.	
14.	Extraordinære Udgifter	2000.
	Heril har i ethvert af de foregaaende Budgetaar været forbeholdt 2000 rb., hvilket Beløb ogſaa har viſt ſig at være nødvendigt til at afholde ſaadanne Udgifter ſom aldeles ikke kunne forudſees, og til hvis Udredſe af denne Konto enten forud erhverves kongl. Reſolution, eller ſenere indhentes allerhøjſte Approbation.	
15.	Udgifter ved den videnskabelige Realkole i Aarhuſ	7700.
	Udgiſterne ved Aarhuſ Realkole vare for Aaret 1844 anſlaaede til 7500 rb., der ogſaa omtrent ville medgaae. At her er beregnet 200 rb. mere, er navnlig foraaſaget ved Nødvendigheden af at anſtaffe et Fortepiano til Brug ved Sangunderviſningen.	
	Summa Udgiſt	150300.
	ſom balancerer med Indtægten	150300.

Hvad de lærde Skolers Midler angaaer, navnlig de ſaakaldte Stipendiefonds, da henſes deſangaaende til de Dplyſninger ſom herom ere meddelte i Normalreglementet og Budgettet for 1841 Pg. 345—47.

Med Henſyn til den lærde Skole i Iſland blev det ſammefæds Pg. 354 bemærket, blandt Andet: at en betydelig Del af Jordegodſet der hørte til Biſpeſtolen i Iſland — af hvis Indtægter fornævnte Skole ſkulde vedligeholdes — var ſolgt, og Kjøbeſummen ſaavelſom Tienderne inddragne i den kongelige Kaſſe; at Udgiſterne til den nuværende Skole anvies af dens i Jordebogkaſſen indeſtaaende Midler; at Skolen, der ſiden 1805 var etableret paa Veſſeſted, højligen trangte til en Reform, og at det var paataant, med ſamme at forbinde et højere Inſtitut, til Uddannelse for dem af Landets tilkommende Embedsmand, iſær Præſter, ſom ikke kunne erholde deres Uddannelse ved Kjøbenhavnſ Univerſitet, men at der om diſſe Gjenſtaaende brevsledes mellem flere Kollegier.

Der blev derpaa angaaende denne Sag neblagt allerunderdanigt Foreſtilling af Univerſitetsdirektionen, og det behagede Hans Majestæt Kongen under 7de Juni 1841 foreløbigen aller-naadigt at reſolvere, at fornævnte Skole ſkulde forelægges til Reſkriving og der indrettes efter en mere udvidet Plan i Forbindelse med et Paſtoralfeminarium, hvornæſt af Direktionen ſkulde

nærmere forelægges Tegning til den fornødne Bygning tilligemed Overflag over Omkostningerne og efter foregaaende Brevverling med Finansbestyrelsen Forslag om, hvorledes disse maatte være at bringe tilveje.

Disse Spørgsmaale have senere, navnlig ved kongelige Resolutioner af 12te April og 25de Juli 1841 fundet Afgjorelse derhen:

at der, som Bederlag for de i sin Tid til de islandfke Skolers og Bispestoles Underholdning henlagte, men derefter bortsolgte Jordegods, skulde af Finanskassen anvises den nuværende islandfke lærde Skole som faste Annuu:

for det Skalholtfke Gods den allerede ved Refsr. af 29de April 1785 bestemte Sum af 2500 rb., saaledes at Biskoppen skulde oppebære 1000 rb. og de øvrige 1500 rb. anvendes til Skolen, dels som Lønning for Lærere, dels til andre Udgifter ved samme. Dette Annuum, som hidtil har været udredt af den islandfke Jordebogskasse, er altsaa nu gaaet over til en direkte Udgift for Finanskassen af	2500 rb.
for det Holumfke Gods, i Anledning af hvilket udredes 200 rb. aarligen til Biskoppen,	2880 —

tilsammen 5380 rb.

hvilke saaledes ere opførte paa Budgettet for 1845, men forøvrigt, ifølge Resultatet af de stedfundne Forhandlinger, blive at udrede af Finanskassen fra 1ste Juli 1844 at regne.*)

at de af Skolens Kasse hidtil afholdte Udgifter til Post- og Medicinalindretningen i Island, tilsammen 78 rb. 4 sk. aarlig, skulle overtages af Islands Jordebogskasse;

at den Sum af indtil 12000 rb. som var antaget at ville medgaae til Skolens Forskyttelse og Opførelse i Reikjavig maatte udredes, dels ved at realisere de saakaldte Melbøders i Statsgjeldskassen indestaaende Kapital, 7500 rb. i kongelige Obligationer, dels af de saakaldte islandfke Kollektpenge.

Jørgligt paalagdes det Direktionen, forsaavidt det maatte findes, at den islandfke lærde Skole efter dens ny Organisation ej var istand til at bestride sine fremtidige Udgifter med de ovenfor nævnte Indtægter i Forbindelse med de Skolen tilhørende Tiender af Skagefjords og Djord's Sysseler i Nord-Amtet, saavel som Indtægterne af Jorden Besæstede og Henterne af nogle kongelige Obligationer, om hvilke sidste nærmere Oplysninger have maattet søges i Island, at træde i Brevverling med Finansdeputationen om, hvorledes de manglende Resurser kunde tilvejebringes.

Den henfigtsmæssigste Maade at forskaffe Husrummet til den ny Skole antoges at være at lade den fornødne Bygning tømre i Norge, og denne blev i Forsommeren 1844 forsaavidt færdig, at den kunde overføres til Island, ligesom ogsaa til Indretningen af Grunden til denne Bygning og dens Sammenfætning og Fuldbendelse paa Stedet beførgedes de fornødne Materialier og Arbejdsfolk opsendte, dels herfra, dels fra Norge. Betalingen for denne Bygning til vedkommende Entreprenør i Norge var 9691 rb. 88 sk.

Imidlertid vil den hidtilværende Skoleindretning paa Besæstede under ingen Omstændigheder kunne blive afstøt af den ny Undervisningsanstalt i Reikjavig førend i Efteraaret 1845, og den ældre Indretning maa følgelig endnu vedblive i Størstedelen af bemeldte Aar. Det er derfor fundet rigtigst, at basere Budgettet for samme paa de nuværende Forholde, og det saameget mere som det er aldeles umuligt for Tiden at beregne, enten hvad der endnu vil medgaae til den første Indretning af Institutet i Reikjavig, eller hvad dettes Virksomhed i Slutningen af Aaret vil udtræve; hvorhos det vilde blive hel vanskeligt, i et Budget med nogenlunde Orden og Tydelighed at sammensætte Udgifterne til tvende i deres Plan og Organisation saa forskellige Institutter, som den nuværende Skole paa Besæstede og den ny Undervisningsanstalt i Reikjavig.

I Henhold hertil meddeles følgende Raskule over Indtægter og Udgifter for den nuværende Skole paa Besæstede.

Indtægter.

1. Annuum fra Finanserne:

a. det Skalholtfke Ækivalent	2500 rb.	
b. — Holumfke —	2880 —	
		5380 rb. = sk.

*) Til nærmere Forstaelse heraf maa bemærkes, at denne Afgjorelse, forsaavidt angaaer det Skalholtfke Gods, ikke var noget Nyt, da det saakaldte Skalholtfke Ækivalent, der som anført allerede var fastsat ved Reskriptet af 1785, siden den Tid stedse er bleven Skolen udbetalt med de bestemte 2500 rb. Hvad derimod angaaer det Holumfke Gods, er baade Udredelsen af et fast Bederlag og dettes Størrelse og Overførelse paa Finanserne først ved ovennævnte Resol. af 12te April 1844 bestemt; hidtil havde Provenuet for det bortsolgte Gods indestaaet i Jordebogskassen, og da dette efter en for nogle Aar siden foranstaltet og det kongelige Rentekammer uarbejdet endelig Afgjorelse kun fandtes at udgjøre nogle og fyrrerhve tusinde rb., der endog senere paa Grund af Skolens stadige Underbalance og andre Omstændigheder maatte ansees som indfaldet til omtrent 40000 rb., er der saaledes ved Raskjøttelse af hint Ækivalent til 2880 rb. tillagt Skolen en forøget Indtægt af mindst 1200 rb. aarlig.

Fra forrige Side 5380 b. : fl.

2. Kongetienden af Skagefjords og Øffords Sjøsejler, ansatte efter hvad de indbragte i Aaret til Jærdag 1844	523 — 21 —
Summa Indtægt	5903 rb. 21 fl.

Udgifter.

1. De nuværende Gager til Lektor og 3 Adjunkter	2400 rb. : fl.
2. Økonomens Løn	217 — 19 —
3. Sognepræsten for Ministerialia, ifølge allerhøjeste Reskr. af 29de April 1785	24 — : —
4. De reglementerede Stipendier, ifølge flere allerhøjeste Resolutioner og andre Bestemmelse, 24 Portioner à 60 rb.	1440 — : —
5. Erstatning til adskillige Præsteskald paa Nordlandet for Afgang i Indtægt ved Salget af Holum Bispestols Jorder, i Penge 65 rb. 60 fl. og 920 Z Smør à 16 fl.	153 — 32 —
Summa	218 — 92 —
6. For indkjøbte Bøger og Kortet til Skolebibliotheket og til Disciplene kan anslaaes	200 — : —
7. Forskjellige Udgifter, saasom til Reparationer, Inventarium, Vask, Højtidelighed, Program, Papir, Fragt, m. m., antages at ville beløbe	103 — 6 —
8. Regnskabsførerens Godtgjørelse beregnes til	100 — : —
9. Skolens Bidrag til Biskoppens Gage	1200 — : —
Summa Udgift	5903 rb. 21 fl.
Indtægten var	5903 — 21

som balancerer med Udgiften.

Ifølge alt foransorte, opføres paa Budgettet som Udgift for Finanskaasen til de under Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler sorterende videnskabelige Stiftelser og Indretninger :

Tilskud til Universitetet	10382 rb. 26 fl.
— — Kommunitetet	433 — 32 —
— — Soro Akademi	150 — : —
— — det lærde Skolekasen	6138 — 88 —
— — den lærde Skole i Island	5380 — : —

Tilsammen 22184 rb. 50 fl.